אשכולות

בנין. ארץ. מרחב.

גליון 2

חשוון תשפ"ז | אוקטובר 2026

▪ שרקרק מצוי | עמוד 25

10
תחיה על הרכס
חוות זית בגלבוע
| אסף ארזי

22
מאמא רוחל וספר התורה
סיפור מופלא של מסע נדודים
| חמי זלצר

14
עוד נשוב ונבנך
80 שנה למערכת הגבורה בכפר דרום
| אשר מבצרי

כניסת שבת פרשת בראשית

קריית שמונה 17:42 | חיפה 17:47 | תל אביב 17:55 | ירושלים 17:38 | באר שבע 17:57 | שדרות 17:57

בין השורות

בראשית

"לאחר שש שנים של נעילת שערים, נפתח לפתע שער, והתחילו חיים חדשים. עולם אחר לחלוטין החל. **"הייתה זו תחושה עמוקה של בראשית".**

כך מתאר הרב ישראל מאיר לאו בספרו "אל תשלח ידך אל הנער" את רגע השחרור ממחנה בוכנוולד.

בראשית, מילה שטומנת בתוכה משמעות עמוקה של שינוי, תקווה והתחלה חדשה.

סבתא שלי, טובה כהן, חגגה לא מזמן 90. היא עלתה לארץ מיאסי שברומניה בגיל 11 בלבד באניית המעפילים פאן-יורק, שאלתי אותה האם כשהיא עלתה לארץ היא הרגישה את אותה "תחושת בראשית", היא חייכה וענתה "הייתי ילדה עולה חדשה ולא הכרתי את המילה 'בראשית' במובן של התחלה"

ואף על פי כן סבתא חוותה את התחושה הזו במלוא עוצמתה בתחנות חייה השונות: כאשר השליח מארץ ישראל בישר ברמקול ברחבת מחנה הגירוש בקפריסין שבן גוריון הכריז על הקמת מדינת ישראל; כשטעמה פעם ראשונה את התפוזים של ארץ ישראל ומאז פירות הדר הם האהובים עליה, וכשהייתה שותפה בבניית ה'ראשית' של ילדי עולים כשלימדה 54 (!) ילדים בכיתה א' אחת בבית הספר בית יצחק בחיפה. ובהמשך מדי פתיחת שנת לימודים בכיתות א, ב בבית הספר כרמל בחיפה.

כל התחלה, כל דרך חדשה וכל בחירה שלנו היא ראשית למה שיבוא עלינו לטובה

ומה איתכם? מתי הרגשתם את תחושת ה"בראשית" הזו בחייכם?

מאחלת לכולנו שיחד עם פרשת בראשית גם לנו יהיו התחלות טובות, מבורכות ומלאות אור - בכל המעשים ובכל התחומים.

שרה הרבסט
עורכת

משולחן הרבנית

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"

העולם נברא מחדש לנגד עינינו בשבת זו ואיתו נברא גם הלב היהודי - השואף לעלות קומה בכל שנה ושנה. דווקא עכשיו, עם פתיחתו של חומש בראשית והיציאה אל ימי המעשה של השנה החדשה, אנו שמחים להגיש לכם את הגיליון השני של "אשכולות - דרך. ארץ. מורשת".

מרן הרב קוק זצ"ל מלמד אותנו ב'אורות הקודש' על עומק החידוש של הבריאה ומזכיר לנו כי ההתחדשות אינה רק אירוע היסטורי, אלא תביעה מתמדת מאיתנו:

"ההתחדשות התמידית של הבריאה היא הופעת החיים האלוקיים, המחדשים בכל יום תמיד מעשה בראשית... וכשם שהעולם מתחדש, כך צריך האדם להתחדש בכל יום".

התורה אינה מתחילה בציווים, אלא בסיפור המעשה - בבריאה, באבות, ובהליכה התמימה והישרה בארץ ישראל.

השילוב של תורה ודרך ארץ הוא סוד קיומנו כאן; היכולת לקחת את האמונה הגדולה ולתרגם אותה לחיים של חסד, ישרות המידות ואהבת הארץ בכל שביל ודרך.

בין דפי עלון זה תמצאו דברי תורה, מחשבה ומעשה המבקשים לחבר את הרוח הגדולה של מורשתנו אל מעשה היום-יום הארצישראלי.

שנזכה לשנה של בניין, יצירה והתחדשות מבראשית.

בברכת כהנים באהבה,

דביר כהן,
מנכ"ל "אשכולות"

אשכולות (ע"ר)
מרכזי הסיור והתודעה של ישראל

להצטרפות לקבוצה השקטה לעדכונים על סיורים ופעילויות של אשכולות:

עלון חודשי | גיליון מס' 2, שבת בראשית, חשוון תשפ"ז, אוקטובר 2026 | אין במאמרים משום המלצות מקצועיות או טיפוליות

© כל הזכויות שמורות, 08-6630030, www.eshkolot-il.com | **דוא"ל לתגובות/הצעות/בקשות: sarah.h@eshkolot.org**

עורכת: שרה הרבסט | **מערכת:** דביר כהן, עינת דנינו, אסף ארזי | **עיצוב:** סטודיו בת עמי | **תמונת השער:** שחר כהן | **הפצה:** מקור ראשון

בעלון נעשה שימוש בפונט BuNoamRaz שעוצב ע"י אלחנן בן אורי ע"פ כתב ידו של נועם רז הי"ד.

ט.ל.ח

מעוז שוורץ, מג"ד התורה במוצב החמאם עפעלקן בעזה | צילום: דניאל מלכין

תורה וארץ

■ **הרב יהושע ון דייק | ראש ישיבת איתמר** ■

כל מכירים את רש"י הראשון שפותח את התורה בספר בראשית: "אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא המצווה הראשונה שנצטוו ישראל. ומה הטעם פתח בבראשית? משום כוח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל: 'ליסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גויים', הם אומרים להם; כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, הוא בראה **ונתנה לאשר ישר בעיניו**, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו".

האם באמת הגויים ישתכנעו מהרש"י הראשון על התורה שארץ ישראל שייכת לעם ישראל?

הרב חרל"פ זצ"ל ענה שזה שכנוע פנימי לישראל. "**כוח מעשיו הגיד לעמו**", קודם כל צריך עם ישראל להשתכנע, וכשעם ישראל יהיה משוכנע בזכות שלו על הארץ, אז גם הגויים יהיו משוכנעים בזכות שלנו על הארץ.

> "כי ישרים ישכנו ארץ ותמימים יוותרו בה"

אבל לפעמים קשה גם לשכנע חלקים באומה, על זכותנו על הארץ. וכיצד ישתכנעו?

לשם כך נביא את פירוש רש"י על הפסוק האחרון בתורה: "לעיני כל ישראל" (דברים, ל"ד, י"ב) - "שנשאו לבו (של משה) לשבור את הלוחות לעיניהם שנאמר 'ואשברם לעיניכם' והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנאמר 'אשר שברת' - יישר כוח ששיברת". זאת אומרת, לפעמים אין ברירה אלא ליצור משבר, והמשבר הוא שיביא צמיחה ובניין.

אף בימינו אנו, פעמים שמאורעות הזמן, גורמים לפקיחת עיניים ולשכנוע עמוק, מדוע הארץ ניתנה דווקא לנו.

המלחמות שהתרגשו עלינו מעידות כאלף עדים, על ההבדל בין בני ישראל לבין בני ישמעאל הדורשים בעלות על הארץ.

במלחמה הנוכחית ראינו את זה בצורה בולטת מאד. כאשר החל הטבח בשמחת תורה תשפ"ד, נוכחנו באכזריות הנוראה של הגרועים באויבנו, אכזריות שאין לתארה במילים.

וכידוע, ידיעת ההפכים אחת היא (מהר"ל נצח ישראל). מתוך עקמומיות כל כך נוראית, ואכזריות שאין כמותה בקרב בני אנוש, הקדוש ברוך הוא מגלה את עיננו ומודיע לנו: לכם ניתנה הארץ. הארץ ניתנה לאשר **ישר** בעיניו.

מדברי רש"י 'ונתנה לאשר ישר בעיניו'. היה אפשר להבין שהכוונה היא, שהקדוש ברוך הוא נותן את הארץ למי שהוא רוצה לתת. אך נראה שרש"י התכוון בביטוי 'ונתנה לאשר ישר בעיניו', שהכוונה היא, שהשי"ת נתן את ארצו לישראל דווקא, כי הם המכונים ישרים, על שם אבותיהם שנקראו **ישרים**, ולכן גם כל ספר בראשית נקרא **ספר הישר**, על שם אותה ישרות.

את הארץ הזו השם רוצה לתת דווקא לאומה שהאופי שלה הוא היושר. הישרות של עם ישראל באה לידי ביטוי בדברי חז"ל בשלוש תכונות; רחמנים, ביישנים, וגומלי חסדים. אלו הן תכונות האופי של האומה ומשום כך הישרות היא תכונה טבעית לישראל.

ארץ ישראל שייכת לעם ישראל "כי ישרים ישכנו ארץ ותמימים יוותרו בה" (משלי ב כא).

ענן השבילים

עציון רייכנר רכז הדרכה מרכז סיור ולימוד 'ביחד ירוחם'

החקלאי והרועה

זה היה עוד בוקר של טיול אביבי.

יחד עם ישיבה תיכונית ממרכז הארץ, יצאתי לקטע שביל ישראל שבין תל ערד להר עמשא. טבלנו בירוק של בקעת ערד, וריח החוחובה, עם השמש שבצבצה בין העננים, כמו ביקשו שנעצור לשתות תה, ונביט יחד על המרחב הקסום הזה.

העמדתי את הפינג'אן, מזגתי מים, ולאחר הרתיחה הוספתי את עלי הלענה שקטפתי בקפידה. ואז, **כשהתחלתי למזוג את התה לכוסות החרסינה המעוטרות, שמעתי צעקות מאחוריי.**

לא חיכינו לרגע. יחד עם מספר תיכוניסטים, עזבתי את כוסות התה, ורצתי להפריד בין מה שהיה נראה כמו התחלה של קטטה. רועה צאן, לא הצליח להשתלט על הכבשים שלו. העדר פגע בשדה שנפרש לצידנו. החקלאי, שירד בבהלה מהטרקטור התקדם בצעדים מאיימים לעבר הרועה.

הזנו בעדינות את הכבשים ושלחנו את הרועה לדרכו, הרחק מהירוק הרענן. החקלאי נשם עמוקות, ושב לטרקטור.

המשכנו בדרכנו והחבר'ה שכחו מהר מאוד מהאירוע. **אבל בי הרגע הזה דווקא נצרב.**

הטרגדיה הראשונה בתורה, מתחוללת בין שני אחים. העימות בין קין והבל, שמסתיים ברצח, חושף מתח עמוק שנפער בין השניים. מתח בין שני כוחות, שימשך עוד שנים רבות לאורך ההיסטוריה. מתח חוצה תרבויות ועמים. המתח שבין החקלאי עובד האדמה - לרועה הצאן.

במבט על הפסוקים המתארים את מעשיו של קין, נראה שהתורה החסירה את השיחה שהתגלגלה בין האחים. "**וַיֹּאמֶר קַיִן**, אֶל-הֶבֶל אָחִיו; **וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה**, וַיָּקָם קַיִן אֶל-הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ" (בראשית ד,ח). קשה להבחין, בכך ש**המילים שקין אמר להבל לפני רציחתו, כמו נעלמו מהפסוק.** אבל ממבט על האופי המקצועי של האחים, אולי קין באמת לא נדרש להגיד דבר.

הבל רועה הצאן, מתואר בהיותו יחד עם קין - אחיו האיכר, בשדה. השדה הוא מקומו של האיכר בלבד, והגעתו של רועה הצאן עם עדרו עלולה לכלות את תנובתו של קין.

נכון ששרר מתח בין האחים עוד לפני כן, כאשר אלוקים קבל את מנחתו של הבל ודחה את המנחה של קין. **אך את הסוף הטראגי יצר עימות בין כוחות שונים. בין הרועים לחקלאים.**

זה העימות שהפריע באותו בוקר להפסקת התה שלנו. ואני רק התפללתי, שכמו בסיפור שלנו, גם לפני הטרגדיה הבאה בין קין להבל, יהיה מי שיפריד.

בגין ארץ ואדם

עינת דנינו
מנהלת פרוייקטים ופיתוח מרכזי תודעה אשכולות

ימי בחירות

כל מי שחי במדינת ישראל בימים אלו, יגלה שכולנו נמצאים בתקופה מלאה במושגים עם השורש ב.ח.ר "בחירות", "בחירה", "לבחור", מכל כיוון נזרקים אלינו הביטויים ובסופם נמצא סימן שאלה, **גדול ומודגש**.

"עם הבחירה" עובר תהליך של בחירות לכנסת ישראל. אך מעבר לפוליטיקה היומיומית, **מה יותר מהותי, שורשי ועמוק מלדבר על הבחירה של עם ישראל בארץ ישראל - ושל ארץ ישראל בעם ישראל?**

> **עם ישראל בחר לשוב לארצו והארץ בחרה בו חזרה**

מרכז התודעה מבית 'אשכולות' **התורה והארץ בניצן**, עוסק בדיוק בנקודה הזו: לימוד ומחקר, פיתוח ויישום של המצוות התלויות בארץ; מצוות שמחברות בין עבודת האדמה, החקלאות והערבות החברתית בינינו.

בשנת תרכ"ז (1867) ביקר בארץ ישראל הסופר האמריקאי מארק טוויין, וכתב את הדברים הבאים: "נדמה לי שמכל הארצות בעלות הנוף המדכדך, ארץ ישראל מחזיקה בכתר. הגבעות קירחות, צבען דהוי, וצורתן רחוקה מלשובב את העין... ארץ ישראל יושבת בשק ואפר. מרחף עליה כישופה של קללה..."

והנה, לאחר אלפיים שנות גלות "ארץ ישראל שלי יפה וגם פורחת": המתבונן ממעוף הציפור יראה מרחבים של חורש טבעי, כרמים וגידולי שדה מובחרים, מקורות מים וחיים שוקקים בכל המרחבים.

מה קרה פה? מה השתנה? מרכז התודעה מזכיר לנו את הסוד: **בחרנו זה בזה.** כאשר עם ישראל בחר לשוב לארצו, לעבד את אדמת אבותיו ולקבוע בה את ביתו - הארץ בחרה בו בחזרה. האדמה הצחיחה התעוררה לחיים והעניקה את פריה. יחד עם השפע שנותנת לנו הארץ, גם "המצוות התלויות בארץ" חזרו להיות חלק מחייה של האומה. וכך ניבא הנביא יחזקאל: "וְאַתֶּם הָרֵי יִשְׂרָאֵל, עֲנַפְכֶם תִּתֵּנוּ, וּפִרְיְכֶם תִּשְׂאוּ, לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קֵרְבוּ, לָבוֹא" (יחזקאל, לו', ח')

זוהי "בחירה" מהסוג היפה, התמים והנכון ביותר. שנמשיך תמיד לבחור בארץ אהבתנו, ולראות את הארץ מחזירה לנו אהבה.

מרכז תודעה התורה הארץ בישוב ניצן, מציעה לכם חוויה ייחודית במתחם החדש, המשלבת בין ערכי התורה, החקלאות והארץ בצורה חווייתית ומרתקת. במהלך הפעילות תיהנו מסיור מעשיר במרכז המבקרים ובגן המצוות, תשתתפו בחידון שלטים אינטראקטיבי ובסרט במשקפות תלת מימד ובעוד פעילויות, סדנאות ואטרקציות לכל המשפחה | לפרטים: נופר 08-6847088

בטור הבא נמשיך את המסע בין מרכזי התודעה השונים ונכיר את העשייה הייחודית שלהם בפסיפס המיוחד של עם ישראל.

טיולי ידע ארץ

סדרת סיורים למיטיבי קשב ואוהבי לבת

רכוז והדרכה: יצחק רונס

מחיר לסיור בודד: ₪230

10% הנחה לנרשמים לכל הסדרה

בכל חודש נצא יחד למסלול חדש, נביר פינות מיוחדות בארץ ונחווה טבע, היסטוריה וסיפורים בדרך אחרת.

מועדי הטיולים

9.9.26 גליל עליון
מטולה נחל עיון טיילת חצבני

7.10.26 עמק האלה
תל לכיש, חורבת עתרי, קיאפה

18.11.26 גליל תחתון
במונים, נחל במון

16.12.26 גליל עליון
נוחילה רג'ר תל דן

30.12.26 מזרח הגולן
נחל מיצר, נחל רוקאד (תלוי באישור צבאי)

13.1.27 צפון הגולן
עין פית, תל פאחר, חורבת עמרית

27.1.27 השפלה
סיור עירוני ברמלוד

30.1.27-2.2.27 קמפוס דרום
פרטים בהמשך (בתשלום נפרד)

10.2.27 בקעת הירדן
סרטבה, קאסר אל יהוד

17.3.27 בנימין
נחל שילה, צרדה

14.4.27 מרכז
פארק ראש העין מערת קסם אבן העזר

בולל: אוטובוס או מיניבוס ומדריך צמוד

מדרשת הגולן

לפרטים ויצירת קשר • 050-7473274 • 054-4653865 mhg.rgl.org.il

מותנה במינימום נרשמים | התוכנית נתונה לשינויים | לא בולל בניסה לאתרים

אשכולות מרכזי הסיור והתודעה של ישראל

מירב לשם-גונן

מעגל קסמים

בתחילה חשבתי שלבחור זה אומר לבחור במשהו ולהמשיך בדרך הזו. כשהפכתי לאמא, בחרתי מי יטפל בילדיי. עם בתי השלישית רומי גיליתי שלכל ילד מתאימה מסגרת אחרת לחלוטין. **אין העתק הדבק בבחירות.**

לבחור פירושו להסכים להסתכל בכל פעם מחדש על האפשרויות, ולהיות מוכנים גם לבחור אחרת.

זה המשיך בבחירת בית ספר, חוגים, ובעצם כמעט בכל דבר. עשינו טעויות, ברור. ויחד עם זה, בחרנו לבחור בכל שנה מחדש מה יאפשר לילדים לגדול ולהצמיח זהות עצמית. **ההחלטה להיות קשובים לכל ילד בנפרד ובכל שנה מחדש, שמרה אותנו רעננים כהורים ואפשרה כמה שיותר הקשבה והתאמה.**

זה המשיך גם כשרומי שלי נחטפה. ההחלטה לצאת מהבית לא הייתה שלי. לא באמת הייתה פה בחירה עצמאית.

אבל לאט לאט הופיעו צמתים. **את המציאות לא בחרתי, אבל בכל צומת יכולתי לבחור איך לפעול בתוכה.** התייעצתי עם אנשים, הקשבתי לדעות ולזוויות שונות, אבל בסופו של דבר הבחירה הייתה שלי. הסוד בבחירה היה הקשבה לעצמי, לאינטואיציה שכיוונה אותי – שבעולם הפרטי שלי היא השכינה ששוכנת בינינו.

לבחור זה לא אומר לצמצם את עצמנו לגישה אחת, דעה אחת או השקפה אחת. לבחור, כך אני מבינה היום, זה אומר להגדיל את מעגל האחריות שלנו ואת היכולת שלנו לבצע שינוי.

ועכשיו, זמן בחירות מחדש. תחילת שנה חדשה. לאן פנינו מועדות? מה הבחירה שנעשה השנה שתשנה את פני השנה הפרטית שלנו ואת השנה של כולנו?

ואיך נבחר את הדרך שלנו בלי שהבחירה תהפוך לחומה בינינו לבין מי שבחר אחרת?

היום אני מרגישה יותר מתמיד שאולי הדברים אכן ידועים מראש – אבל לא במובן של עתיד אחד שכבר נקבע. אולי ישנן מציאויות רבות אפשריות. **כל פנייה בצומת פותחת דרך אחת ומביאה אותנו אל הצומת הבא, והבחירה לאן לפנות היא שלנו.**

וככל שמעגל האחריות שלנו גדל, הבחירה כבר אינה רק לאן אני רוצה להגיע. היא גם איזו מציאות הבחירה שלי עוזרת ליצור עבור האנשים שסביבי.

אולי זו הבחירה שאני רוצה לקחת איתי לשנה החדשה: לא להצטמצם בתוך הבחירות שלי, אלא להרחיב באמצעותן את מעגל האחריות – ממני, אל המשפחה שלי, ומשם אל היחד של כולנו.

מסע בני ובנות מצווה

חוויה של פעם בחיים!

1	30 אוקטובר - י"ט חשוון	פתיחה - יוצאים לדרך - מדבר יהודה
2	27 נובמבר - י"ז כסלו	גבורה ברוח חנוכה - גבעות מודיעין
3	18 דצמבר - ח' טבת	מנהיגות - אופניים בדרך בורמה
4	29 ינואר - כ"א שבט	בין אדם למקום ובין אדם לחברו - יפו העתיקה
5	26 פברואר - י"ט אדר א'	לוקחים אחריות - עמק האלה
6	2 אפריל - כ"ד אדר ב'	חוליה בשרשרת הדורות - העיר ירושלים
7	6-7 מאי - כ"ט-ל' ניסן	סיכום - יוצאים לעצמאות - יומיים בהרי ירושלים

תאריך נוסף למקרה דחיה - 12 מרץ - ג' אדר ב'

סיורים בטבע ובמרחב העירוני שיח מעצים על זהות

שייכות ומשמעות בשנת הכניסה לעול המצוות

מפגש עם דמויות מעוררות השראה

חוויות ואטרקציות - סנפלינג, ODT, גששות, רכיבת אופניים, משחק בריחה אינטראקטיבי, ועוד
זמן איכות בין-דורי שיישאר בלב

הצטרפו אלינו למסע מרגש ומעורר השראה – מתנה אמיתית לדור הבא!

מספר המקומות מוגבל – **מהרו להירשם!**

• הסעות ברכבים פרטיים •

מחיר:
1500 ₪
למשתתף

לפרטים והרשמה: הורים, מספר המקומות מוגבל - מהרו להירשם!
bisash@ramotshapira.org.il | 052-2269986
בית ספר שדה שער הגיא | s-hagay.co.il

בית ספר שדה
שער הגיא
רמות שכירא

האגף לתרבות יהודית
אשכולות

משנים מציאות ברשת
אמיתי כהנא | מרכז תודעה 'לוקחים אחריות'

מי מחליט מה הבן שלי רואה?

הנתון הזה מרתק - שנינו יכולים לצפות בדיוק באותו סרטון ביוטיוב. ומיד כשהוא נגמר, כל אחד מאיתנו יקבל הצעות שונות לגמרי להמשך. למה? כי האלגוריתם מזהה אותנו. הוא לומד מה אני אוהב, מה עוצר אותי, מה גורם לי להישאר, ולפי זה הוא מגיש לי עוד ועוד, וכל זה - כדי שלא אצא מהאפליקציה אף פעם.

זה מטורף אבל זה פשוט עובד להם - נכון? כי בלי לשים לב, אנחנו מפסיקים לבחור מה לראות, ופשוט לוחצים על מה שהוגש לנו. נכנסים לראות סרטון אחד, ומרימים את הראש שלושה סרטונים אחר כך, מול סרטון שבכלל לא התכוונו להגיע אליו. מישהו אחר כבר החליט בשבילנו על מה נסתכל בחצי השעה הקרובה.

יש מומחה בארצות הברית שהציע הצעה פשוטה ביותר אבל לא מובנת מאליה, והיא: **לא לוותר לאלגוריתם כל כך בקלות.** לנסות להילחם בזה, ולאתגר את הבוט ואת עצמנו: במקום ללחוץ על מה שהאלגוריתם דחף לנו, לעצור רגע ולשאול: "מה אני באמת רוצה לראות עכשיו?" ואז, במקום להיסחף עם ההצעות, לכתוב את זה בעצמנו בשורת החיפוש, ולצפות דווקא בזה.

זה נשמע קטן. אבל מה שקורה שם ענק. כי ברגע הזה אנחנו מחזירים לעצמנו את ההגה. מפסיקים להיות נתונים לחסדיהם של כל מי שרוצה להרוויח את תשומת הלב שלנו, ומאמנים שוב את השריר של להיות אלה שבוחרים ומחליטים.

וזה עוד לא הכל. כי **בדיוק את הכלי הזה אנחנו רוצים להעניק לילדים שלנו.** את השריר הזה עצמו. וההבדל שהוא יוצר עצום: במקום ילד שצורך תכנים בלי תשומת לב, נגדל ילד שיודע לעצור ולשאול "**רגע, זה מה שאני רוצה, או שפשוט נסחפתי עם הזרם?" זהו ההבדל בין מי שהמסך מפעיל אותו, לבין מי שמפעיל את המסך.**

אפשר אפילו לעשות מזה משחק קטן בבית: לפני שנכנסים ליוטיוב, כל אחד אומר בקול מה הוא רוצה / מבקש לראות, ובסוף שואלים, משוחחים יחד, ובודקים אם באמת עשינו את זה, או שנסחפנו למקום אחר לגמרי. ככה, בלי הרצאות, ובלי האשמות, **רק בעזרת תשומת לב ומודעות - הילדים לומדים לשים לב מתי הם נגררים אחרי הבחירה של הבוט ומנוהלים על ידו. ומתי הם אוחזים בהגה, מנהלים את הבחירות שלהם ומחליטים בעצמם במה לצפות.**

מעיתים בשטח
אילן גאל דור
מנכ"ל ארגון 'גשר' מרכז תודעה ישראלי

בוחרים בלכידות

פרשת בראשית מעמידה במרכזה את היסוד העמוק ביותר של קיום האדם: החופש לבחור. ברגע שבו הקדוש ברוך הוא מצווה על האדם "מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל", הוא מעניק לו את האפשרות לבחור. האדם נברא בצלם אלוקים בהיותו שותף למעשה הבריאה דרך הכרעותיו החופשיות. הבחירה אינה נחלתם של מבוגרים בלבד, היא מלווה אותנו מלידה ולאורך כל חיינו. אנו נדרשים לבחור חברים טובים, מוסד חינוכי שיעצב את עולמנו, ובהמשך - לבחור מקצוע ולהקים בית. דווקא מתוך הבחירות במעשים הקטנים והיומיומיים מתגלה הרוחניות. בבחינת: "תורה שיש עימה מלאכה".

לקראת הבחירות הקרובות, הבחירה בקלפי היא ביטוי נוסף של אותו צלם אלוקים, הזדמנות להשפיע על עתיד המדינה, ולהיות שותפים ביצירה ובקיום של החברה והמדינה. האתגר הגדול ביותר הניצב לפתחנו כעת הוא השמירה על הלכידות החברתית. הספורנו על הפסוק "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" מפרש: "בצלמנו - שֶׁהוּא עֶצֶם שִׂכְלִי וְנִצְחִי, וּבָזֶה פָּתַח הָאֵל יִתְבָּרַךְ פֶּתַח בְּתוֹרָתוֹ לְקִנּוֹת יְדִיעָה בָּעֲצָמִים הַנִּבְדָּלִים בִּידִיעַת נַפְשֵׁנוּ. בדמותנו - וּבְקִצָּת יְדִמָּה הָאָדָם לָאֵל יִתְבָּרַךְ הַפּוֹעֵל בְּבְחִירָה"

> הבחירה בלכידות ובבניין משותף היא המשך מעשה הבריאה וקיומה הלכה למעשה

הספורנו מזכיר לנו שכוח הבחירה מטיל עלינו אחריות "לקנות ידיעה" - להבין ולהשכיל כדי לבחור נכון כרצון השם ובכך לפעול לתיקון העולם. בימים אלו ערב בחירות בשדה הפוליטי הנוטה לפילוג, חובתנו לזכור **שהבחירה שלנו אינה צריכה להעמיק את השסעים, אלא לחפש את המשותף.**

הרב יונתן זקס זצ"ל נגע בנקודה זו בדיוק כשכתב: "אנחנו יכולים לעמוד בפני כל עתיד אפשרי, כל עוד אנחנו יודעים שלא נעמוד מולו לבדנו". חברה בריאה היא בית שאנו בונים יחד. לכידות חברתית תובעת מאיתנו להביט מעבר לאינטרס הצר, ולבחור בערכים שמחזקים את הברית והשותפות בינינו.

חשוב מכל לזכור: היום שאחרי הבחירות משמעותי לא פחות מיום הבחירות עצמו. המערכה הפוליטית חולפת, אך אנו נמשיך לחיות כאן יחד - בספסלי הלימודים, בתנועות הנוער ובמקומות העבודה. זו אינה משימה של מנהיגים בלבד, אלא חובה אישית המוטלת על כל אחד ואחת מאיתנו יום-יום. **הבחירה בלכידות ובבניין משותף היא-היא המשך מעשה הבריאה וקיומה הלכה למעשה.**

שבילי הזהב
סיורים נפלאים לוותיקים
מבית מדרשת הגולן

הארץ הטובה
סדרת הסיורים הבלתי נשכחים

מדרשת הגולן מזמינה את בני ה-50+ לגלות את הגולן
בסדרת סיורים בהם נחווה נכיר ונגלה מלאי הצפון
סיורים יחודיים עם מיטב המדריכים - **שמרו את התאריכים!**

25-26.10.26
בעקבות אלי כהן
בהדרכת:
דפנה מאיר

9-11.11.26
בעקבות גיבורים וגבורה
בהדרכת:
אדם שרמן

21-23.12.26
ארץ זבת חלב ודבש
בהדרכת:
נועם לוי

10-12.1.27
בית מדרש שטח
לשוב הביתה לארץ הגליל
בהדרכת:
רפאל סינגר

9-11.2.27
בעקבות ערים מרכזיות בצפון
בהדרכת:
איציק מאיר

13-15.4.27
עיניים מעבר לגדר
בהדרכת:
דוד יהב

2-4.5.27
עמים ודתות בגליל והגולן
בהדרכת:
עמית אהרוני

2-4.6.27
ערגה וכיסופים לירושלים מהגולן
בהדרכת:
דפנה מאיר

אירוח חצי פנסיון, א. צהריים נארזת
+
הדרכה איכותית צמודה

2,486 ₪ בלבד לזוג!

העלות לסיור יחיד, הנסיעה ברכבים פרטיים
מותנה במינימום מספר משתתפים

אשכולות
מרכזי הסיור והתנדעה של ישראל

האגף לתרבות יהודית
יוצרים חיבור לנשמה

מדרשת הגולן
מרכז סיור והדרכה מבית רוח הגולן

לפרטים ובירור פרטים: 050-7473274
להרשמה חייגו: 04-6678801 | www.mhg.rgl.org.il

עיצוב וגרפיקה: נועם לוי

צילום: נעמה שטרן

החתיה על הרכס

חוות זית בגלבוע

חלוציות חדשה בין הגלבוע לשומרון

אסף ארזי
מנהל חינוכי, אשכולות

חבל הארץ היפה בישראל

אחד מחבלי הארץ היפים בישראל הוא רכס הרי הגלבוע המהווה את השלוחה הצפון מזרחית של הרי השומרון, הוא צופה אל עמק המעיינות ממזרח, עמק חרוד מצפון ועמק יזרעאל במערב. הרכס המיוחד מכיל 11 פסגות הרים אשר אורכן הכולל הוא 18 ק"מ, הפסגה הגבוהה ביותר ברכס היא פסגת הר מלכישוע המתנשא לגובה של 530 מטרים. זהו מרחב שופע נופים קסומים, שבילים, מצפורים ומעיינות רבים ומגוון אפשרויות טיול ליום שלם לכל המשפחה.

טוקי זבאר: צילום

על החווה

מהווה חיבור ייחודי בין הגלבוע ליישובי צפון השומרון המתחדשים, גנים, כדים ונעה

בור מים גדול ושווה

כדי להגיע לחווה עוברים את גדר ההפרדה מכיוון הגלבוע - דבר שלא היה עשרות שנים

רצף גיאוגרפי

מאז הקמת גדר מערכת שהוקמה לאורך הגלבוע בשנת 2003 שטחים שלמים ננטשו. התרחקנו מאדמות מדינה רבות ומהחיבור הטבעי והגאוגרפי לצפון השומרון. עם החזרה ליישובים גנים, כדים והקמת עוד שישה-עשר יישובים חדשים בצפון השומרון, גם אזור הגלבוע מתחדש. משפחות חלוציות רבות נענות לאתגר, חוזרות אל השורשים והאדמה ורושמות עוד פרק בדפי ההיסטוריה. היישובים האלו יוצרים לראשונה רצף התיישבותי אסטרטגי, השומר על אדמות המדינה, מרחיב את גבולות ההתיישבות ומונע השתלטות עויינת.

חוות זית בגלבוע

"כשהגענו לראשונה לגבעה, נחשפנו למראה מרהיב של עצי זית עתיקים לצד צעירים. החיבור לעץ הזית - מעצי ארץ ישראל השורשיים, מסמלי התנ"ך ואחד משבעת המינים - היה טבעי ומיידי. בחרנו להוסיף גלבוע להדגיש את החיבור לאדמה שחיכתה לרגליים יהודיות שיחזרו להסתובב פה ולשטח הטומן בתוכו מורשת עתיקת ימים וחיבור לסיפורי התנ"ך שהתחללו פה" מספרת אמונה.

אמיתי (24) ואמונה (23) אפרתי עם בנם נגה יהודה (1) עלו לקרקע לפני חודשיים

צילום: ראובן ירום

והקימו את חוות זית בגלבוע. החווה מחברת ופורצת את הדרך מהגלבוע לצפון השומרון, אפשר לראות ממנה את יישובי צפון השומרון ולהתרגש מהרצף שנוצר.

הלב הפועם של החווה

הלב של החווה הוא המתנדבים - נוער נפלא שבוחר יום-יום לתת את הלב והנשמה למען הארץ. שגרת היום בחווה אינטנסיבית ומלאת עשייה: היא מתחילה כבר ב-5:00 בבוקר מיד עם היציאה למרעה הראשון. ב-11:00 נפגשים כולם לארוחת בוקר משותפת, ומשם ממשיכים למגוון עבודות יומיות: בנייה, טיפול בכבשים וטיפוח גינת הירק. ב-16:00 יוצאים שוב למרעה ערב, וב-21:00 מסכמים את היום סביב ארוחת ערב חמה.

החווה מתגאה בעדר כבשים איכותי מסוג אוואסי, לצד גינת ירק אורגנית המספקת תוצרת טרייה לתושבים באזור. בנוסף, יש בחווה לול לביצי חופש וייצור מקומי של גבינות משובחות.

פורצים דרך, בונים עתיד

"הנוכחות היומיומית שלנו בשטח יוצרת חיבור מופלא לאדמה. כל יום אנחנו יוצאים למרעה באדמות מסביב לחווה. החווה נמצאת על גדר המערכת וככה היא שומרת מפני שב"חים והברחות. אנחנו פועלים בשיתוף פעולה מלא עם הצבא ורואים תוצאות מיידיות בשטח" מספר אמיתי.

היישוב הקרוב ביותר לחווה הוא מעלה גלבוע הנמצא במרחק רבע שעה נסיעה. האתגר הגיאוגרפי והתשתיות הראשוניות אינם פשוטים. בעתיד יקום בגבעה הסמוכה עוד יישוב חדש "מעיינות". "השליחות הזו נותנת לנו כוח, אנחנו גאים לפרוץ את הדרך ולהכין את הקרקע לחלוצים שיבואו אחרינו וימשיכו את מפעל ההתיישבות במרחב".

החזון שלנו הוא לשמור על אדמות המדינה ולהמשיך לפתח את המשק האורגני והחיבור לאדמה. בנוסף, בחווה יש מגוון סדנאות מדהימות המדגישות את החיבור בין אדם ואדמה לארצו.

לתיאום הגעה:
058-62779756
עקבו אחרינו

רכס הרי הגלבוע היפהפה הינו השלוחה הצפון מזרחית של הרי השומרון, יש בו 11 פסגות הרים באורך 18 ק"מ

מבט לגלבוע

נפילתו של המלך הראשון:
דרמה, גיאוגרפיה ורעות בקרב הגלבוע

"הָרֵי בַגִּלְבֹּעַ, אַל-טַל וְאַל-מָטָר עֲלֵיכֶם וּשְׂדֵי תְרוּמֹת כִּי שָׁם נִגְעַל, מָגֵן גִּבּוֹרִים מָגֵן שָׁאוּל, בְּלִי מָשִׁיחַ בַּשָּׁמֶן" (שמואל ב, פרק א)

עמק יזרעאל משתרע בין הרי הגליל מצפון להרי השומרון מדרום. העמק אינו רק נוף פסטורלי. לאורך ההיסטוריה המקראית היה עמק יזרעאל עורק אסטרטגי חשוב ביותר בארץ: פה היה המסדרון של "דרך הים" שחיבר בין הים התיכון לעבר הירדן. מסדרון שחיבר גם בין שבטי הצפון לשבטי הדרום הישראליים. **שלושה הרים בולטים ניצבים בעמק: גבעת המורה, הר תבור והר הגלבוע. בין מדרונותיהם התחוללו אירועים דרמטיים ביותר בהיסטוריה המקראית:**

הקרב בו הוכרע צבא סיסרא במלחמה מול דבורה וברק, הניצחון של גדעון השופט על המדיינים במעיין חרוד - ניצחון מכונן שבעקבותיו העם ביקש להמליך את גדעון למלך עליהם.

אך הדרמה הגדולה מכולן התרחשה בקרב האחרון של שאול מול הפלישתים. הפלישתים ביקשו להכריע את ישראל על ידי כיבוש עמק יזרעאל. וכך יפרידו בין שבטי ישראל בדרום, בצפון ובעבר הירדן. ערב הקרב שמע שאול שסופו למות בקרב "וּמָחָר אַתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי" (שמואל א, כ"ח). למרות זאת הוא לא הפיל את רוח העם, ויצא לקרב בראש העם. שאול הפגין מנהיגות טרגית ואמיצה: הוא נלחם עד הרגע האחרון לצד בניו וחייליו. בסיום קרב גבורה נפלו שאול ובניו.

בראשית מלכותו שאול הפגין תפיסה לאומית חדשה: הוא שינה את התפיסה השבטית הצרה שאפיינה את תקופת השופטים: לא עוד דאגה לנחלת השבט הפרטי בלבד, אלא ערבות הדדית. בתחילת דרכו במלוכה יצא שאול לעבר הירדן. שם הוא נלחם בנחש העמוני והציל את אנשי יבש גלעד. הם לא שכחו את הטובה שגמל איתם; אחרי נפילת שאול ובניו בגלבוע התעללו הפלישתים בגוויותיהם ותלו אותן על חומת בית שאן. בתגובה, יצאו אנשי יבש גלעד לפעולת קומנדו נועזת מעבר לקווי האויב: הם הורידו את גוויות שאול ובניו מהחומה והביאו אותם לקבר ישראל.

באותם רגעי הדמדומים שירדו על הגלבוע ודעיכת מלכות שאול, זרחה בדרום רוח חדשה. באותן שעות ממש נלחם דוד בעמלקים בנגב. הניגוד בין המלכים מודגש בספר שמואל בבהירות עוצמתית: ה' לא ענה לשאול והוא נפל בקרב. לעומת זאת דוד נחל ניצחון מוחץ ויד השם תמכה בו.

כך, בטרגדיה שעל מדרונות הגלבוע, נחתם הפרק הראשון של המלוכה בישראל. שאול, הניח את היסודות לחיבור השבטים ולתפיסת הערבות הלאומית, סיים את דרכו בגבורה מסורה ואצילית. ומתוך האפלה של הגלבוע, הפציע שחר חדש – מלכות דוד.

מאיר דנה פיקאר | רכז הדרכה מסו"ל חברון, מורה דרך

תחנות בזמן: חשוון בהיסטוריה

הרצל והקיסר, באדיבות הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים, מתוך אתר פיקיויקי

עולים מאתיופיה לומדים עברית בחדרה, מאחור שר החינוך יצחק נבון. צילום: נתי הרניק, לשכת העיתונות הממשלתית

עצורות במחנה המעצר עתלית

1898 | י"ב חשון תרנ"ט: פגישה בין הרצל לקיסר גרמניה

בתמונה ההיסטורית נראה הקיסר הגרמני וילהלם השני רכוב על סוסו ולצידו עומד חוזה מדינת היהודים, בנימין זאב הרצל. הפגישה הזו היתה פרי עמלו של הרצל שניסה להפעיל את כוחו של הקיסר להשפעה על הסולטן הטורקי על מנת להקים בית לאומי לעם היהודי. זו לא היתה הפגישה הראשונה, היתה כבר אחת באיסטנבול כשבועיים קודם לכן, בה שאל הקיסר את הרצל מה הוא רוצה לדרוש מהסולטן. הרצל ביקש חברת זיכיון שתקבל את ארץ ישראל עם חסות גרמנית.

הפגישה הראשונה בארץ התקיימה בשערי מקווה ישראל והם נפגשו שוב לאחר מספר ימים בירושלים לפגישה קצת יותר מסודרת. מהפגישה הזו יצא הרצל עם המשפט "הוא לא אמר כן והוא לא אמר לא" שאולי נשמע כמו כשלון, אך באותם ימים גם ל"לא אמר לא" היתה משמעות, בשל עצם ההסכמה של הקיסר להיפגש עם הרצל והעובדה שנושא מדינת היהודים החל להתגלגל על שולחנות שונים ברחבי אירופה. בסופו של דבר הכיוון הגרמני נסגר והמאמצים הושקעו מכאן והלאה בכיוונים אחרים.

גם הצילום היה חשוב להשגת המטרה, אך הוא לא יצא משהו וכלל בעיקר את רגלו של הרצל. מזל שעוד לפני עידן ה-AI היו שיטות לעיבוד תמונות וכך זכינו בתמונה ההיסטורית, לאחר פוטומונטז' מקצועי.

1945 | ג' חשון תש"ו: שחרור עצורי עתלית

לוחמי הפלמ"ח בפיקודו של המג"ד נחום שריג יצאו עם לילה אל עבר מחנה המעפילים בעתלית בו הוחזקו על ידי הבריטים כ-200 מעפילים אשר הגיעו ארצה, חלקם רגלית דרך סוריה ולבנון, והיה חשש שיגורשו חזרה. הכוח התפצל לשניים - כוח חסימה וכוח פריצה שנכנס אל מחנה עתלית משלשה כיוונים. הפעולה החלה סביב 1:00 בלילה ונמשכה כחצי שעה ללא נפגעים, הבריטים המופתעים לא הצליחו למנוע את בריחתם של העצורים הרבים שהחלו לעשות דרכם אל קיבוצי הכרמל.

בסופו של דבר, לאחר מסע מפרך הגיעו כולם - מי ברכב ומי ברגל - אל הקיבוצים יגור ובית אורן. אלפי יהודים זרמו אל הקיבוצים על מנת לשבש את איתור הבורחים וחסמו את דרכם של הבריטים באמצעות מכונות חקלאיות שונות עד שהרודפים התייאשו ונאלצו לסגת ללא העצורים הנמלטים, מחשש להתלקחות אלימה.

אחד מילדי יגור, יורם טהרלב בן השבע, צפה במתרחש והאירוע נחקק עמוק בליבו, בעיקר לאחר שאחת העולות השתכנה בבית משפחתו. לימים, כתב את השיר הכל כך יפה "צל ומי באר" המתאר את הכנסת האורחים המיוחדת. השיר זכה ללחן של לוי שער ולביצוע מרגש של הפרברים והדודאים יחד, והפך לאחד הנכסים של הזמר העברי: "זֶה הַבַּיִת שֶׁבָּנִינוּ, זֶה הָאֹרֶן שֶׁנָּטָעְנוּ, זֶה הַשִּׁבְּיל וְזוֹהִי הַבְּאֵר, מִי שֶׁבָּא לְפֹה אָחִינוּ, מִי שֶׁבָּא יָסֵב אִתָּנוּ, וְהַשַּׁעַר שׁוּב לֹא יִסָּגֵר".

1984 | כ"ו חשון תשמ"ה: תחילת מבצע משה

קשה לשכוח את ההתרגשות הכללית במדינת ישראל כשהגיעו הידיעות על מבצע משה, אחד המבצעים הנועזים ביותר בתולדות מדינת ישראל, במסגרתו הועלו ארצה כ-8,000 מיהודי אתיופיה. המבצע נולד מתוך שילוב של כמיהה דתית והיסטורית בת אלפי שנים לציון וירושלים בקרב יהודי אתיופיה, לצד מצוקה קיומית קשה, רעב כבד ורדיפות פוליטיות באתיופיה. בשיאו של תהליך שנמשך כמה שנים, יצאו אלפי יהודים למסע רגלי ארוך ומתיש לעבר סודאן שגבה מחיר דמים כבד: כ-4,000 איש נספו בדרך ובמחנות הפליטים כתוצאה של רעב, תשישות ומחלות.

החילוץ עצמו בוצע ברכבת אווירית חשאית. מטוסים של חברת תעופה אירופית נחתו בחרטום, בירת סודאן, והטיסו את העולים לישראל דרך בריסל, בשיתוף פעולה מורכב של המוסד, צה"ל והסוכנות היהודית יחד עם גורמים אמריקאים ובינלאומיים נוספים. המבצע הופסק בטרם עת לאחר שהמידע דלף לעיתונות ועורר לחץ ערבי כבד על ממשלת סודאן. בהמשך הובאו גם הנותרים.

מבצע משה החל את תהליך קליטתם של יהודי אתיופיה ושילובם בתוך החברה הישראלית, עם כל האתגרים, חזון קיבוץ הגלויות הוכיח את עצמו שוב וסימל את הערבות ההדדית של עם ישראל.

תשרי אשכולות בשטח

הקסם של אלול-תשרי

בשיתוף מיוחד בין קק"ל ואשכולות התקיימו 35 אירועים של סיורי סליחות: לסיורים יצאו כ-5000 משתתפים בגילאים שונים בכל רחבי הארץ. הם פגשו את הקסם של חודש אלול ואווירת תשרי במסע של חיבור לזהות ולמורשת בין סמטאות, סיפורים, ניגונים, אנשים ומקומות.

סיורי סוכות

במהלך חול המועד סוכות התקיים פרויקט סיורים גדול למשפחות פרי שיתוף פעולה בין קק"ל ואשכולות: התקיימו כשלושים סיורי יום, כחמישה עשר סיורי ערב ושלושה אירועי - הפנינג במגוון אתרים ומסלולים מרתקים מצפון ועד דרום. באירועים השתתפו כ-14,000 אלף איש: משפחות עם ילדים קטנים, מטיילים מנוסים ואזרחים ותיקים. כולם נהנו משילוב של תרבות עשירה, טבע, מורשת וזהות בארצנו.

שירות לאומי באשכולות - ההרשמה נפתחה!

באשכולות יש נבחרת גדולה וייחודית של כ-160 בנות שירות לאומי מדי שנה. הבנות עוסקות בתפקידי הדרכת טיולים במרכזי הסיור והלימוד והדרכת יהדות במרכזי התודעה. **תהליך הגיוס החל!** אנו מזמינים את השמינסטיות בכל רחבי הארץ להתרשם מהעשייה בתפקידים השונים, ממגוון ההזדמנויות, התכנים, הקהלים, החיבורים והחוויות לקראת ימי המיונים בחנוכה.

מוזמנות להיכנס לאתר:

מרתון קמפוסים

צילום: בוסקילה @ בצלמה

משך שבועיים, בשלושה חבלי ארץ, עם עשרות מדריכות שלא נחו לרגע: צוות הדרכת הטיולים החדש שלנו סיים מרתון קמפוסים מטורף בכל קצוות הארץ! מסע ההכשרה התחיל ברחבי **הנגב** בין נופים מדבריים ושקטים, המשיך לשבילי החורש הירוק והאתגרים הטופוגרפיים של **הכרמל** והסתיים בנחלים הזורמים והתצפיות של **הגולן**. הבנות חזרו מהשטח עם נעליים מאובקות, מעט שעות שינה, אור בעיניים ומלאי של סיפורים, מיומנויות ומתודות הדרכה חדשות. השטח כבר מוכן, הציוד ארוז, והן מחכות רק לכם - יש למה לחכות!

מסע ארץ

מסע ארץ הוא מסע מיוחד לשמינסטיות שרוצות להבין איך השירות הלאומי שלהם יכול להיראות... לבנות שרוצות רגע לעצור, לצאת לשטח, ולבדוק אם העולם הזה מדבר אליהן, בנות שרוצות להכיר את ארץ ישראל ואת האווירה בשירות באשכולות.

בחול המועד סוכות יצאנו עם חבורת שמינסטיות ליומיים בנוף המרהיב של הגלבוע, הן נהנו מפעילות אקסטרים, סדנאות מושקעות, ארוחות מפנקות, קומזיץ ואווירה. הבנות גילו מקרוב מה הופך את אשכולות למקום שכל כך הרבה בנות מתחברות אליו.

תפתחי את היומן
המסע הבא כבר בדרך!

הלל בחוות

בחול המועד סוכות משפחות רבות יצאו יחד עם אשכולות לחוויה משמעותית לכל המשפחה. בשתי חוות שונות: חוות מאיר לארץ במערב בנימין וחוות זית בגלבוע. בחוות התקיימה תפילת שחרית והלל חגיגית בליווי להקת "בואי לגני". המשפחות נהנו מכיבוד קל, סדנאות חוויתיות, מפגש מרגש עם החוואים, והיכרות אישית עם הסיפור שמאחורי העשייה והשליחות.

עוד נטוב ונבנך

כפר דרום 1946, מתוך: לע"מ, צלם: זולטן קלוגר

80 שנה למערכת הגבורה בכפר דרום בתש"ח

בימים אלו מציינים שמונים שנה למבצע ההתיישבות ששינה את גבולות המדינה היהודית - מבצע י"א הנקודות שחוד החנית שלהן היה הקמת הקיבוץ הדתי כפר דרום.

אשר מבצרי
מדריך וחוקר

חומה, מגדל ו-36 צעירים: הלילה שבו נולד כפר דרום

"שאיפתנו היא ליישב ולהפריח את שממות הארץ אשר מאז גלו אבותינו נעזבה והפכה לשממה, יחד עם זה אנו שואפים לבנות את חיינו ברוח התורה והנביאים אותה הרוח אשר ליוותה וחזקה את עמנו במשך שנות נדודים סבל וייסורים". כך ביטא אחד מחברי הגרעין את רחשי ליבו במכתב ששלח מהקיבוץ הצעיר שקיבל את השם התלמודי העתיק של המקום: **כפר דרום**.

מוצאי יום הכיפורים תש"ז, 1946. גרעין "נתיבות" של בוגרי כפר הנוער הדתי בכפר חסידים, שלושים ושישה צעירים וצעירות -בני 17 עד 19 בלבד - יוצאים אל חשכת הנגב. הם חלק ממבצע "י"א הנקודות", תגובה ציונית מהירה לניסיון הבריטי לגזול את הנגב מהמדינה היהודית שבדרך. תוך לילה אחד, בשיטת "חומה ומגדל", הם מקימים קיבוץ דתי זעיר בן 260 דונם במיקום אסטרטגי ביותר על כביש החוף המחבר בין רפיח לתל אביב. שטח הקיבוץ נקנה 16 שנה קודם, בשנת תר"צ 1930 על ידי הפרדסן **טוביה מילר** מרחובות.

מקיבוץ שלו למחלקה לוחמת של הפלמ"ח

השנה הראשונה של כפר דרום עברה בשקט ובשכנות טובה עם ערביי האזור, אך עם ההכרזה באו"ם על הקמת מדינת ישראל בי"ז בכסלו תש"ח, כ"ט בנובמבר החלו ההתקפות על הקיבוץ שמצא את עצמו נצור וכמעט נטול תגבורת, ציוד, מזון ותרופות. חברי כפר דרום בפיקודו של **אברהם דיאמנט** ז"ל ביצרו את הישוב ככל יכולתם והצליחו להדוף את כל ההתקפות של הכנופיות הערביות על היישוב. בריאיון שנערך עימו נשאל דיאמנט על אפשרות של נסיגה, כך הוא ענה: *"לא העלינו על דעתנו אפשרות כזו בכלל. גם כשכבר החליטו שצריך אולי לסגת לא הסכמנו לדבר הזה. להיות שם כל כך הרבה זמן, ועשינו עבודה חשובה - עיכבנו את המצרים מלהמשיך צפונה ולכבוש את תל אביב, אנחנו דיווחנו לניר-עם את כל פרטי הפרטים של התנועה המצרית בכביש מקונטרה וצפונה. לא ידענו מה קורה בארץ כי היה לנו חבל על הסוללות, הקשר שלנו היה עם בארי ומשם לניר-עם, והפכנו מקיבוץ למחלקה לוחמת במסגרת הגדוד השני של הפלמ"ח. המפקד בניר-עם היה משה נצר ואיתו היה לנו את הקשר ובכלל לא העלינו על דעתנו לצאת".*

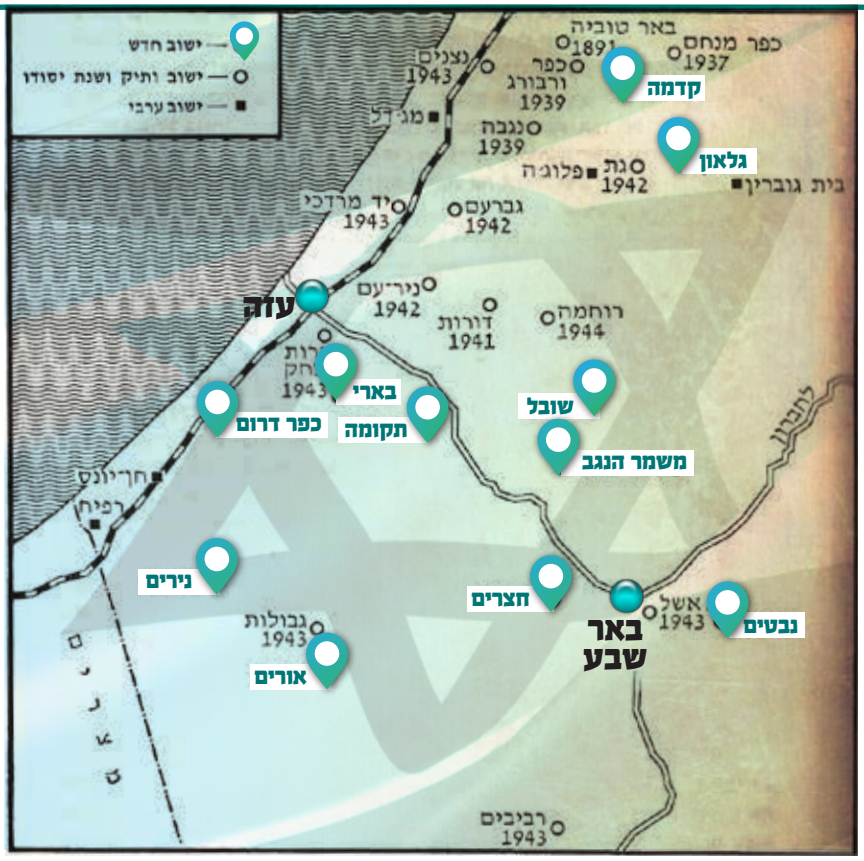
ה' באייר תש"ח, 14 במאי 1948: עמידת הגבורה של כפר דרום

המדינה הצעירה הותקפה מכל הכיוונים ע"י צבאות ערב והכנופיות הערביות. בחזית הדרומית התוכנית של המצרים הייתה להגיע בכוחות גדולים במהירות לתל אביב.

כפר דרום היה הישוב הראשון שעמד בדרכם של המצרים, הוא הותקף כארבעה ימים לפני קום המדינה כדי להכין את הדרך לפלישה צפונה עד תל אביב, במחשבה שכיבושו יארך שעות אחדות בלבד.

במשך כחמישה ימים רצופים הותקפה הנקודה הזעירה. כך סיפר אברהם דיאמנט:

"הפלישה המצרית המאסיבית לא החלה ב-15 במאי אלא בין 10 ל-11 במאי לפנות בוקר, עם התקפה מאסיבית של תותחים ופצצות מרגמה. הם ריכזו את הישוב הקטנטן שהיה בגודל של מגרש כדורגל, שהיו בו כמה צריפים ואוהלים, פרה ועופות. הפגיזו אותנו במשך שעתיים ופגעו יפה מאוד. הכול התחיל להישרף, האוהלים, הצריפים, בית הביטחון ובית הבאר, הם הגיעו תחת מסך עשן והתקרבו אלינו כדי לכבוש אותנו... הם היו בטוחים שהם הולכים לכבוש את הנקודה הקטנה הזו... התכוננו לזה נפשית ומעשית. הם באו בגדודים לתקוף אותנו ואנחנו היינו

המפה: אתר מרכז מורשת נגב קטיף

מפת עלייתן של 11 הנקודות בנגב ובשפלה, תשרי תש"ז

עשרות ולא יותר. מאחר והם פגעו גם במגדל המים וגם בבאר היינו במצב של אין אונים. הכול היה מלא אבק ובוץ כי כל המים הציפו את המקום. הייתה לנו זפת שגם היא התפזרה והתרנגולות שנשארו שם נדבקו לזפת והפרה שהמליטה יום קודם והעגלה נהרגו. שני כלבים שקיבלנו נהרגו גם הם. היינו בתעלות ובבונקרים שהכנו מבעוד מועד".

לאחר חמישה ימי לחימה רצופים, כשהם מבינים שלא יוכלו להכריע את הנקודה, המצרים מוותרים על הכיבוש הישיר, מקיפים את כפר דרום וממשיכים צפונה. הקומץ הנצור נשאר מאחור, בלב המצור המצרי, ומחזיק מעמד במשך כמעט שלושה חודשים.

עמידת הגבורה הזו שינתה את פני המערכה כולה. היא עיכבה את התקדמות הצבא המצרי והעניקה למדינה הצעירה זמן יקר מפז להתארגן. כפי שאמר לימים **משה נצר**, מפקד הגדוד השני של הפלמ"ח: *"ידענו שאם לא תעמוד כפר דרום, והאויב יגיע ליד מרדכי, הרי תל אביב בסכנה. הערכנו את עמידתה העילאית של הנקודה, אשר מילאה תפקיד קשה, ורק ההיסטוריה תדע להעריך נכונה את תרומתה של כפר דרום למלחמת הקוממיות..."*

"נעלתי אחרון את השער": הפינוי

ב-ב' בתמוז תש"ח, 8 ביולי 1948, מגיעה הפקודה המפתיעה: להתפנות מיד. המטכ"ל ידע מה שהלוחמים בשטח לא ידעו - המצרים מרכזים כוח ענקי למתקפה מוחצת למחרת בבוקר.

הפינוי תוכנן בחשאיות מוחלטת. חברי כפר דרום השאירו את אורות היישוב דולקים כדי לתעתע באויב. בחסות החשיכה, הם יוצאים בשיירה רגלית חרישית. בראש הטור ובסופו צועדים לוחמים הנושאים עמם את ספרי התורה. בנס גלוי, השיירה חומקת בין העמדות המצריות המכתרות את המקום ומגיעה בשלום לכוחותינו.

למחרת בבוקר, הצבא המצרי מפעיל הרעשה ארטילרית כבדה למשך שעות, ורק אז מעז לחדור אל היישוב - ומגלה שהוא ריק לחלוטין. כך כתב מפקד כפר דרום אברהם דימנט על הרגשתו ביציאה מכפר דרום:

"נעלתי אחרון את השער וליבי דווה עלי מאד. הנחנו במקום תשעה קברים. אחד נהרג בדרך והוכרז נעדר. כשישים נפצעו. יצאנו בתקווה, כי יבוא יום ועוד יתנוסס בזה המקום משק עברי לתפארת, ובנים יספרו על עמידת אבותיהם במבחן ונכדים ישאבו עוז ועצמה ליצירתם בימי שלום".

שרשרת של אהבה יהודית למקום

לאחר מלחמת ששת הימים בשנת 1967 וכיבוש חבל עזה מחדש, תפסה הנהגת המדינה את חזרתו של היישוב העברי לכפר דרום כתיקון היסטורי ובטחוני.

בספטמבר 1970 (אלול תש"ל), החליטה ממשלת ישראל בראשות גולדה מאיר על הקמת היאחזות נח"ל במקום. השיקול היה כפול: חלוציות ציונית לצד תפיסה

מוצאי יום הכיפורים תש"ז, 1946 שלושים ושישה צעירים וצעירות יוצאים אל חשכת הנגב. הם חלק ממבצע י"א הנקודות תגובה ציונית מהירה לניסיון הבריטי לגזול את הנגב מהמדינה היהודית שבדרך

ביטחונית אסטרטגית, שלפיה יש למנוע רצף טריטוריאלי ערבי.

בי"א בתשרי תשל"א עלתה היאחזות הנח"ל כפר דרום על הקרקע, ההיאחזות הפכה ליישוב קבע קהילתי תורני במוצאי יוה"כ תש"ן (1989), מתוך הרגשת המשכיות, כפי שאמר הרב שמעון בירן הי"ד רבה של כפר דרום בטכס העלייה לקרקע:

"אין זה ישוב חדש. אנו רק חוליה נוספת בשרשרת האהבה היהודית למקום הזה, אנו חובקים ידיים עם נח"ל כפר דרום תשל"א, שמושיט זרועותיו 19 שנה לאחור, אל הקיבוצניקים של

כפר דרום בתש"ז, המביטים בחיבה לרוכש האדמות בתרפ"ט - טוביה מילר, המהווה המשך של אלפי שנות היסטוריה יהודית..."

תורה, חקלאות ומהפכות שקטות

במהלך השנים הפך כפר דרום למרכז רוחני וחקלאי יחיד במינו. הוקם בו 'מכון התורה והארץ', שחיבר בין רבנים לאגרונומים כדי למצוא פתרונות הלכתיים ומדעיים לחקלאות מודרנית. מתוך החיבור הזה נולד 'מרכז תודעה התורה והארץ' שמשך אליו רבבות מבקרים ותלמידים והעביר הלאה את האהבה והחיבור בין המצוות לארץ ישראל, בנוסף, גם המהפכה של ירקות עלים ללא חרקים ('חסלט - עלי קטיף') נולדה במכון.

את היישוב פארו מוסדות חינוך, תלמוד תורה ובי"ס לבנות ע"ש התנא רבי אליעזר בן יצחק איש כפר דרום. גם מול פגיעות טרור קשות במהלך השנים - שגבו את חייהם של חמישה מתושבי היישוב הי"ד: **דורון שורשן, הרב שמעון בירן - רב היישוב, אפי איובי, גבי ביטון ומירי אמיתי**, ופצעו אחרים, המענה של הקהילה היה בבחינת "בדמייך חיי": גידול והתרחבות, הכפלת מספר המשפחות, הקמת כולל וישיבה גבוהה והעמקת השורשים.

21 נקודות של אור

במהלך השנים, הוקמו ע"י ממשלות ישראל בחבל-עזה 21 ישובים שונים: חקלאיים וקהילתיים, דתיים וחילוניים, שמנו כ 10,000 יהודים: אלי-סיני, בדולח, גדיד, גן-אור, גני-טל, דוגית, כפר-דרום, כפר-ים, כרם עצמונה, מורג, נווה-דקלים, ניסנית, נצר-חזני, נצרים, עצמונה, פאת-שדה, קטיף, רפיח ים, שירת-הים, שליו ותל-קטיפא.

בי"ג אב תשס"ה נעקר כפר דרום עם כל גוש קטיף, ותושביו גורשו. היה זה פעם ראשונה שמדינת ישראל גרשה יהודים: משטח שנקנה בכסף מלא עוד לפני קום המדינה, מיישוב שהציל את מדינת ישראל במלחמת השחרור, ומגוש שלם של ישובים שזכו להפריח את השממה ולעמוד בגבורה מול התקפות הטרור.

"ושבו בנים לגבולם"

חלק מתושבי כפר דרום הקימו את "שבי דרום" ליד ניר עקיבא מזרחית לגוש קטיף שבשמו מבטא את האמונה לשוב אל כפר דרום וגוש קטיף. חלק נוסף מתושבי כפר דרום פנו להתיישבות במזרח לכיש - והקימו את הישוב "נטע" ע"פ הפסוק "ונטעתים על אדמתם" (עמוס ט'), עם מגורשי תל קטיפא.

'מכון התורה והארץ' ו'מרכז תודעה התורה והארץ', ממשיכים לפעול בצורה מלאה במסגרת 'מרכז התורה והארץ' שהוקם בניצן. מפעל 'עלי קטיף' הוקם מחדש ליד נתיבות, ותוצרתו משווקת בכל הארץ. בשנים האחרונות הרחיב מכון התורה והארץ את פעילותו ההלכתית והלימודית, במענה לחקלאים ולציבור הרחב, הנעזרים רבות גם באתר של המכון.

שרשרת הגבורה

בעקבות אירועי שמחת תורה תשפ"ד והלחימה הממושכת, הזיכרון והתודעה של כפר דרום מקבלים משמעות מחודשת. שרשרת הגבורה החלוצית והאמונית והדבקות במשימה של תקומת ישראל שהחלה ב-36 הנערים בתש"ז, ממשיכה כיום בלוחמי צה"ל בגזרות השונות ובגרעיני ההתיישבות ובתוכם, גרעין 'הביתה' של כ-40 משפחות ובנים ממשיכים ממגורשי כפר דרום המצפים לחזור, וזאת לצד מאות משפחות שהתארגנו לאחרונה בגרעיני התיישבות לחבל עזה וביניהם גרעין חלוצי עזה בשבי דרום - גרעין משפחות שגרות בקרוונים ומוכנות כל רגע לעבור להתיישבות מחודשת בחבל עזה - כפר דרום.

כולנו תפילה ותקווה שמתוך גבורת ישראל נזכה בע"ה לשוב בקרוב לנחלת אבותינו, לגוש קטיף ולכפר דרום ת"ו.

התמונות מהאוסף של רפי רותם ז"ל
ממקימי כפר דרום בתש"ז

"יצאנו בתקווה, כי יבוא יום ועוד יתנוסס בזה המקום משק עברי לתפארת, ובנים יספרו על עמידת אבותיהם במבחן ונכדים ישאבו עוז ועצמה ליצירתם בימי שלום"

"אנו רק חוליה נוספת בשרשרת האהבה היהודית למקום הזה... המהווה המשך של אלפי שנות היסטוריה יהודית..."

חבל עזה וכפר דרום - עובדות מהתנ"ך ולאורך הדורות

- "לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת" (בראשית טו) הגבולות הרחבים של ארץ ישראל מדרום לצפון, הם מנהר עד נהר. חבל עזה הוא בתוך גבולות ההבטחה, לפנים מנהר מצרים.
- "גור בארץ הזאת, ואהיה עמך ואברכך, כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל.." (בראשית, כו) הבטחה זו נאמרה ליצחק אבינו באזור נחל גרר - חבל עזה.
- אזור זה ניתן נחלה לשבט יהודה: "ויהי הגורל למטה בני יהודה...עזה בנותיה וחצריה עד נחל מצרים והים הגדול" (יהושע טו)
- שלמה המלך מלך עד עזה: "כי הוא רדה בכל עבר הנהר מתפסח ועד עזה בכל מלכי עבר הנהר ושלום היה לו מכל עבריו מסביב" (מלכים א, ה)
- בימי החשמונאים הייתה עזה עיר יהודית משגשגת: בשנת 100 לפנה"ס, כבש המלך החשמונאי אלכסנדר ינאי את עזה והקים בה לראשונה יישוב יהודי.
- בימי המשנה והתלמוד, ישבו יהודים בחבל עזה ובסביבותיו: תנאים ואמוראים שונים עסקו בהלכות ייחודיות הקשורות למקום. בתקופת המשנה חי בכפר דרום "רבי אלעזר בן יצחק איש כפר דרום" (גמרא מסכת סוטה כ).
- בתקופת הצלבנים שובש שם היישוב 'כפר דרום' לדרום או דרון. רבי אשתורי הפרחי, לפני כ750 שנה, מזכיר עיר זו בציינו כי "היא נמצאת במרחק של שתי שעות נסיעה לערך מעזה וכי יש הקוראים לה דרון." השם דרום מופיע בימי הביניים בעיקר אצל הגאוגרפים הערבים, והם מזכירים שהשם הוא צרוף המילים דיר-א-רום.
- שם זה התקצר לדיר. החיד"א כותב בשנת תקי"ג (1753) בתיאור מסעותיו בארץ: "חנינו במקום הנקרא דיר". לפני כ150 שנה נוספה המילה "בלאח" שפירושה פרי התמר, כנראה בשל מטעי הדקלים הרבים שניטעו באזור, והמקום נקרא דיר-אל-בלאח.
- בעיר עזה נמצאו ממצאים ארכאולוגים המעידים על חיי קהילה יהודים. במסגד הגדול בעזה נמצאה הכתובת "חנניה בר-יעקב", ומעליה חקוקה מנורה, שבצידה האחד שופר ובצידה האחר אתרוג.
- "יה ריבון עלם ועלמיא, אנת הוא מלכא מלך מלכיא" – 'ריבון העולם מלך מלכי המלכים', את המילים המוכרות הללו שרות מדי שבת אלפי משפחות, אך לא כולם יודעים שהפיוט האהוב נולד בלב חבל עזה. הוא חובר במאה ה־17 על ידי רבי ישראל נג'ארה, שכיהן אז כרב העיר עזה.
- ב־1799 גורשו מהיהודים מחבל עזה על ידי נפוליון, ורק כעבור 71 שנים חודשה ההתיישבות היהודית שם. מלחמת העולם הראשונה הביאה עמה סבב נוסף של גירוש (1914) ושיקום (1919). אז היישוב היהודי החזיק מעמד עשר שנים בלבד, עד לפרעות תרפ"ט.

הרב נתנאל אוירבך | מרכז תודעה - מכון התורה והארץ

הסלט שהפריד בין בני הקהילה

■ פרק 1

מי לא אוהב חצילים?

טוב, מתברר שלא כולם. ולא, לא בגלל המרקם או הטעם - אלא בגלל מחלוקת הלכתית סוערת שאיימה לפרק קהילה שלמה. על טעם וריח, כידוע, אין מה להתווכח.

אבל על הגדרה הלכתית של צמח? על זה דווקא יש המון מה להגיד. החציל אינו מוזכר בתנ"ך, גם לא במשנה, אבל לפני כמה מאות שנים, בלב מצרים, הוא הפך למקור של דרמה קהילתית. הרב דוד בן זמרא, הלא הוא הרדב"ז, ראש הקהילה היהודית במצרים, שם לב לתופעה מוזרה ומדאיגה: שכנים וחברים יקרים הפסיקו להתארח זה אצל זה בסעודות שבת. משהו נפגע באחדות הקהילתית, והמתח באוויר היה מורגש. בירור קצר ונוקב שערך העלה תגלית מפתיעה. **ה'חשוד' המרכזי בחרם ההדדי לא היה סכסוך כספי, אלא סלט החצילים שהוגש על השולחן.**

על מה בעצם היה הוויכוח?

התורה קובעת איסור חמור, איסור עורלה. כלומר במשך שלוש השנים הראשונות מנטיעת עץ פרי, פירותיו אסורים באכילה ובהנאה. האיסור הזה חל אך ורק על עצי פרי, ולא על ירקות.

כולנו יודעים שמלפפון הוא ירק ואפרסק הוא פרי. אך כשהחציל הופיע על שולחנם של חכמי מצריים, התעוררה מבוכה. מצד אחד, הוא נראה כמו שיח ירק רגיל. מצד שני, שלא כמו עגבנייה או מלפפון שנובלים בתום העונה, שיח החציל מתקיים ומוציא פירות במשך כמה שנים ברציפות, ממש כמו עץ. חלק מבני הקהילה טענו: החציל הוא אילן, פירותיו בשלוש השנים הראשונות אסורים באכילה, ומכיוון שהצמח לא שורד לאחר שלוש שנים אז אין כל אפשרות לאכול חצילים, וכך הם לא אכלו חצילים כלל.

הרדב"ז, שראה את המחלוקת הקשה בקהילתו, חתם את תשובתו בהכרעה כואבת - מכיוון שמדובר בספק איסור תורה, יש להחמיר ואין לאכול חצילים כלל. לאחר פסיקה זו, החציל הוגלה משולחן השבת, והשקט חזר לקהילה. לזמן מה.

אבל אז קרה משהו שהפך את הקערה על פיה.

כמה שנים לאחר מכן, עלה הרדב"ז לארץ ישראל. כשהגיע, נדהם לגלות כי כל תושבי ארץ ישראל אוכלים חצילים בהנאה גדולה, מגישים אותם בסעודות שבת, ולא חוששים משום איסור עורלה. איך ייתכן שחכמי ארץ ישראל מקלים ראש באיסור תורה? ומה היה הטיעון הבוטני המפתיע שהכריע את הכף? **על כך - בפרק הבא.**

חיות את הטעם באשכולות

יסמין, אור, טל שחרית, רות, משואה ותמר - מדריכות שנה א' וב' - מרכז סיור ולימוד ביחד, ירוחם

דר, אורה, תהל, וספיר מדריכות שנה ב' מרכז סיור ולימוד גליל ע"ש עמיחי מרחביה

אבובים במדבר

האזור שאנו מדריכות בו הוא מדברי, השקט, הנוף, המרחב והאוויר הנקי מעניקים למטייל **חוויה שלא ניתן לקבל בשום מקום אחר!** חלק מהכיף בשירות אצלנו, הוא לצאת להשתלמויות **במסלולים הכי שווים במדבר!** אחרי השיטפונות נחל אשלים התמלא גבים עמוקים וקרירים. יצאנו מוקדם, ואחרי 10 ק"מ של הליכה הגענו לקניון הצר. העמסנו את התיקים על אבובים שניפחנו - וחצינו בשחייה מעל עשרים גבים! זו הייתה חוויה מטורפת ומאתגרת בנחל חריג ביופיו!

#מדרשתירוחם #נחלאשלים #אתגרים

נושמים טבע

השנה הדרכנו תלמידים מהגליל העליון שחיכו המון זמן לקצת הפוגה בעקבות הירי בצפון. בבוקר עוד הייתה אזעקה ביישוב סמוך וממש חששנו שיבטלו, אבל קיבלנו אישור ויצאנו! **לראות אותם נושמים טבע, צוחקים ומשתחררים בלי חשש** אחרי שהזכות הזו נלקחה מהם ועוד באזור של הבית שלהם, הזכיר לי כמה הדרכה וטיולים הם אוויר לנשימה.

#גלילעליון #הדרכתטיולים #בנותשירות

אווירה נקה

השירות באשכולות הוא זכות ללמוד, להעשיר ולגלות את העולם מחדש! **תמיד ידעתי שעבו קיימת אבל לא ידעתי כמה היא יפה, כמה היסטוריה מרתקת יש בה וכמה היא מיוחדת!** אם אתן בקטע של הדרכת טיולים - בואו לעבו ועל הדרך תכירו את כל המקומות הכי שווים בצפון ותהיו חלק מקהילה מדהימה, מדרשה שווה וצוות שהוא משפחה אחת גדולה.

#גלילעליון #אינעלעבו #אווירה

תסריט אחר

יצאנו לשבוע שטח מטורף עם י"ב. דיונים, שיחות עומק, תפילה מרגשת בערב שבת - הכל היה מושלם! ואז שבת בבוקר: אזעקה, מרחב מוגן... צה"ל יצא למבצע שאגת הארי **ותוך רגע התלמידים הוקפצו הביתה באוטובוסים. נשארנו באכסנייה לבד לסעודת שבת.** קצת צחקנו, קצת התבאסנו, אבל בעיקר הרגשנו גאווה בצבא שלנו.

#מדרשתירוחם #שבועשטח #שאגתהארי

ממשיכים את האור

זכינו לקחת חלק בטקס עשרים שנה למלחמת לבנון השנייה שהפיקה המדרשה שלנו. המדרשה קרויה ע"ש סרן עמיחי מרחביה שנפל במלחמת לבנון השנייה בקרב בבינת ג'ביל. בטקס הייתה לנו הזכות לשמוע עליו ועל נופלים נוספים מקרוב, לפגוש משפחות ולוחמים **ולהרגיש משמעות אדירה להיות חלק מהעם הזה. כשמספרים על מישהו - האור שלו ממשיך להאיר ולנכוח פה** ויש לנו את הזכות לעשות את זה עם כל קבוצה שאנחנו מדריכות, עם ישראל על כל גווניו. זו שליחות גדולה וחיבור שלא תמצאו במקום אחר!

#גלילעליון #מורשת #משמעות

זריחה מדברית

אין דבר שמשתווה לבוקר של זריחה מדברית, מי שלא ראה את הנגיעה הראשונה של השמש בצהוב המדברי - פשוט חייב לחוות את זה לפחות פעם אחת! בשירות בירוחם ראינו עשרות זריחות מטורפות מכל נקודה אפשרית: במכתש הקטן עם תה כוכב ריחני וערגליות, בראש מעלה האיסיים אחרי לילה של חציית מדבר יהודה, בראש הר צין המבודד בבוקר הראשון והמרגש של השירות, בראש הר קנאים מול הנוף... **כשמולכם נפרשת תצפית כזו, אפילו השעון המעורר של ארבע בבוקר הופך לרגע הכי שווה בשבוע!** והכי כיף - לחזור לדירה, לאווירה המשפחתית והחמה עם כוס תה סביב מדורה!

#מדרשתירוחם #זריחה #טבעישראלי #חוויה

אשכולות (ע"ר)

מרכזי הסיור והתודעה של ישראל

לפגוש בדרכים המתעוררות לחיים

לגעת באבנים המספרות על הדורות הקודמים

להתחבר לאנשים במקום בו הלב והארץ נפגשים

בואי להוביל שירות לאומי משמעותי

יום מיונים לבנות שירות לאומי

מסלול הדרכת טיולים

מסלול תודעה יהודית ישראלית

יום שני | ל' בכסלו תשפז | 10.12.2026

9:00–16:00 | באולפנת אורות מודיעין

רח' נחל צלמון 21, מודיעין

להרשמה סירקי את הקוד או היכנסי לאתר אשכולות

לשאלות ופרטים, גפן:

058-4311444 | www.eshkolot-il.com

אשכולות מרכזי הסיור והתודעה של ישראל

@eshkolot17

אורי מאור | מנכ"ל מסו"ל 'בשבילנו' זכרון יעקב
מחבר סדרת רבי המכר ארץ המעיינות

על הבחירות שלנו בחיים
עין ריא/ עין בנבה

עין ריא וברקע תל תבנה

נתנאל שוקרון הי"ד

אז האמת שתכננתי לכתוב בכלל על מעיין אחר, אך חברי מהיישוב עלי זהב נתנאל שוקרון הי"ד נרצח ממש בערב יום הכיפורים ולכן בחרתי לשנות ברגע האחרון את בחירתי ולספר לכם על עין ריא - שהקיץ ניתן לו שם נוסף: מעיין בנבה על שמו של אל"מ יצחק בן בשט הי"ד בן נווה צוף שנפל במלחמת התקומה בעזה. זכיתי שבנבה היה מפקד שלי ביחידה, איש של מקצועיות, תעוזה, קור רוח, ותמיד הנהיג בגובה העיניים את פקודיו.

עין ריא הינו מעיין שופע, בעומק של כ-2-3 מטרים, הנמצא בואדי ד'נב, אחד מאפיקיו העליונים של נחל שילה, סמוך ליישוב נווה צוף. המעיין ממלא שתי בריכות גדולות ועמוקות, אחת לא תמיד מזמינה לטבילה אך השנייה מלאה במים טובים רוב ימות השנה.

כק"מ ממערב למעיין נמצאת חורבת תבנה. ייתכן ששמה של החורבה משמר את שמה של תמנת חרס מקום קבורתו של יהושע בן נון. כאן ישבו יהודים גם בתקופת בית שני והמקום נחרב במרד בר כוכבא.

המעיין נמצא, ממש סמוך לכביש וההגעה אליו עם רכב נוחה ולכן בערב יום הכיפורים מגיעים אליו מאות רבות של טובלים על מנת לטבול לקראת הצום.

בבוקר ערב יום הכיפורים, החלטתי לנסוע לשם עם הבנים שלי. רגע לפני שעצרנו ראינו מספר רב של רכבים ליד המעיין אז החלטנו להמשיך למעיין אחר בסביבה המרוחק דקות בודדות ממנו - עין זרקא, מעיין קצת פחות מוכר... **מי יודע אם גורלנו ניצל בזכות הבחירה הזו...** כשחזרנו הכבישים כבר היו חסומים בעקבות הפיגוע.

למשפחות

כ-2-3 מטרים עומק

בנימין

עין ריא בוויז

עגלת קפה
"עגלה בשדה" בשדה אפריים
20 דק' נסיעה

ילדיי במעיין בערב יום כיפור תשפ"ג

הטבילה במעיין, בין אם לטהרה ובין אם להנאה היא חיבור וקשר לארץ. המעיין הנובע תמיד מסמל את ההמשכיות והנצחיות. בחבל ארץ זו פסעו יהושע בן נון, וגבורי עמנו: לוחמי בר כוכבא, אל"מ יצחק בן בשט - בנבה, ועתה הצטרף לנופלים נתנאל- נתי שקרון.

נתי טבל יחד עם בנו במעיין לכבוד יום הכיפורים עלה חזרה לרכבו ושם פתח עליהם באש מחבל ארור. נתי עוד הספיק לקרוא לבנו לברוח ובכך הציל גם את שאר באי המעיין. נתי היה איש אהוב, ממובילי המניין הספרדי ביישובו עלי זהב, אוהב התורה, אוהב הארץ ומטייל בשבילה.

האויב רוצה להפסיק את נביעת חיינו, אך אנו נמשיך כמעיין שמתמיד לנבוע מים חיים, נבחר להמשיך לטייל, לטבול במעיינות ארצנו האהובה ולהתחבר אל מקור החיים!

לא מטיילים עם סנדלים!

כל הארץ סנדלים סנדלים. אין ספק שזה אחד המוצרים הכי חזקים והכי בולטים בקיץ הישראלי, ולמען האמת - כמעט לאורך כל השנה.

היתרון הגדול של הסנדלים ברור לכולנו: הן מאווררות את כפות הרגליים, נותנות לרגל לנוח מהגרביים ומהנעליים, מתייבשות במהירות ומעניקות אחיזה טובה במקומות רטובים. לכן הן פתרון מצוין לים, לבריכה או ליום קיץ חם.

למרות הנוחות, יש כלל אחד שאני תמיד מקפיד לומר למטיילים - **עם סנדלים לא מטיילים.**

למה? מכמה סיבות

בשטח אפשר לפגוש קוצים, אבנים חדות, עקרבים, זוחלים ומכשולים שלא תמיד רואים בזמן. נעל סגורה מעניקה שכבת הגנה משמעותית שכמעט ואינה קיימת בסנדל.

והסיבה החשובה ביותר היא אחיזת כף הרגל. כשמטיילים, במיוחד עם תיק על הגב, מספיק סיבוב קטן של הקרסול, אבן או רגב אדמה כדי לגרום לנקע ולהפוך טיול מהנה לחוויה לא נעימה. נעל הליכה טובה מחזיקה את כף הרגל והקרסול ומפחיתה משמעותית את הסיכון לפציעה.

לא במקרה בהרבה אתרי טיולים ואטרקציות דורשים להגיע עם נעליים סגורות בלבד. זו לא סתם דרישה - זו דרישה שנועדה לשמור על הבטיחות שלכם.

אז את הסנדלים תשאירו לים, לקמפינג או לסוף המסלול. כשיוצאים לטייל - נועלים נעלי הליכה מתאימות.

שמרו על עצמכם, תמשיכו לטייל, ליהנות מהטבע ומהנופים המדהימים שיש לנו בעולם ובארץ היפה שלנו.

שלכם,
דודו - ארץ ציוד מחנאות

במהלך חודש אוקטובר -
מבצע על סנדלים ממותגים מובילים
החל מ-99 ₪ | בכל סניפי "ארץ"

דקלה וצביקה זר

צומת ארבל

מצוק הארבל והר ניתאי

צילום: יעקב בן בנין

חניון שמורת ארבל

היכולת לבחור, היא אחת המתנות הגדולות ביותר שקיבלנו.

בזוגיות - הבחירה נעשית כמעט בכל רגע בחיינו: לבחור איפה לגור, איך לחנך ואפילו באיזה שביל לטייל - הקל או המאתגר.... אבל המבחן הזוגי האמיתי, הוא בבחירת התגובה כשההחלטה נוטה לכיוון הצד השני.

כשאנחנו מחליטים לזרום עם הבחירה של בן/בת הזוג - החכמה היא לא לעשות זאת מתוך תחושת תבוסה, או ויתור אלא לראות בבחירה הזדמנות להתנסות חדשה ולרצון להכיר עולם פנימי נוסף.

מצוק הארבל, המתנשא ממערב לכנרת מציע נופים עוצרי נשימה לכנרת ולגולן, הוא מקום מושלם להתבוננות הזוגית הזו.

בנקודת ההתחלה, "חניון שמורת הארבל" יש שלוש אפשרויות לטיול, שכל אחת מהן תיתן נקודת מבט אחרת על מערכת יחסים:

1 **המסלול המעגלי המאתגר:** צעידה בשביל השחור לתצפית החרוב והכנרת וירידה אתגרית במצוק בעזרת יתדות וכבלי פלדה. בתחתית פונים ימינה בשביל האדום למבצר המערות המרשים ועולים בחזרה דרך התצפית המערבית.

נקודת מבט זוגית: הירידה האנכית דורשת מאיתנו להחזיק חזק ולהסתמך על נקודות אחיזה בטוחות. בזוגיות - כשאנחנו בוחרים להיכנס ל"שטח מאתגר", העוגנים, האחריות והתמיכה ההדדית הם שמעניקים לנו את התחושה שאפשר לקחת סיכון ועדיין להיות מוגנים.

2 **המסלול הקווי:** מנקודת התצפית על הכנרת ממשיכים ישר, מזרחה, עם השביל השחור, לאורך קו המצוק. משם, החיבור לשביל ישראל היורד בעיקולים מתונים, עם אפשרות לביקור במבצר ובעין ארבל עד החניון התחתון. למסלול זה נדרשת הקפצת רכב מראש.

נקודת מבט זוגית: התארגנות לוגיסטית כזו דורשת תיאום, תכנון מוקדם ויכולת לסמוך על השותף שלנו שיטפל בחלק שלו במשימה. היא מזכירה לנו שבזוגיות - הספונטניות היא נפלאה, אבל יש להשקיע גם מחשבה ודאגה לטווח הארוך.

3 **המסלול הקווי המשולב:** שילוב בין הירידה המאתגרת ביתדות לבין סיום בחניון התחתון.

נקודת מבט זוגית: זו היכולת לשלב בין עולמות - לא להיתקע בחשיבה של "הכל או לא כלום", אלא לבנות יחד תבנית ייחודית שמתאימה לשניכם. הביקורים במבצר המערות העתיק שנחצב בסלע, מזכירים לנו שגם בתוך הסלעים הקשים של החיים אפשר לחצוב מרחב בטוח ואוהב של בית, אם רק רואים את המטרה ומשקיעים את המאמץ הנכון.

כשתעמדו בחניון הארבל מול צומת בחירת המסלול המתאים, זכרו: **לא משנה באיזה שביל תצעדו, אלא איך תצעדו בו. צעידה משותפת מתוך סקרנות, הקשבה ופתיחות לראות את העולם דרך עיניו של השני הופכת כל אתגר למסע זוגי מעצים ומקרב.**

מאמא רוחל וספר התורה

סיפור מופלא, מסע נדודים של ספר תורה עתיק המספר סיפור גבורה ותקומה, אמונה ונחישות של נשים גדולות, סיפור שראשיתו בגרמניה בליל הבדולח דרך גוש עציון במסע לגאולה ובניין מדינת ישראל

חמי זלצר

מנהל חינוכי, מרכז סיור ולימוד סוסיא

ליל הבדולח: דרמה בבאדן

סיפורנו מתחיל בעיירה הציורית והשקטה באדן שבאוסטריה, על גדות הנהר הזורם. ערב מלחמת העולם השנייה, עם סיפוח אוסטריה ל"רייך" הגרמני. בבית יפה ובו בית כנסת ובית מדרש וחצר גדולה ומטופחת, חיה משפחת דויטש בשקט ובבטחה. אב המשפחה, הרב ד"ר שמואל דויטש - רב הקהילה, רופא ומוהל - התגורר בבית עם רעייתו רחל ובניהם עקיבא ואברהם.

בעקבות עליית הנאצים לשלטון הבן הבכור, עקיבא, החל לספוג התנכלויות אנטישמיות באוניברסיטה והחליט לעלות לארץ ישראל ולא לסבול אפילו לא עוד יום אחד מאנטישמיות. אברהם הצעיר, נער כבן 16, נותר עם הוריו בבאדן.

ב-10 בנובמבר 1938 נרעד הבית. גברת רחל דויטש שמעה פיצוץ עז וניתוץ זכוכיות. בעלה ובנה יצאו מוקדם יותר ולא היו בבית, היא ירדה מיד לחצר יחד עם העוזרת הגויה, גינה. רחל קפאה במקומה, מול עיניה הנדהמות נחשף המחזה המחריד: בית הכנסת המשפחתי מנותץ ושבור וקציני ה-S.A - פלוגות הסער הנאציות, ממשיכים בהרס בעיניים יוקדות שנאה. דאגה גדולה עלתה בה לספרי התורה של המשפחה שעוד היו מונחים בארון.

העוזרת הגויה גינה ניגשה לקצינים ובקשה לקחת עצים להסקה שהיו מונחים שם, הקצינים הסכימו; רחל ראתה זאת ובאומץ לב עילאי ניגשה לקצין וביקשה להציל את ספרי התורה של המשפחה. הקצין ענה שאין לו סמכות לכך והפנה אותה לממונים עליו. רחל מיד רצה אליהם לבניין סמוך, ענה לה האדון שעבד שם ולא הבין על מה היא מדברת. היא חזרה בבושת פנים ובספק גדול, אלא שאז התרחש הנס: הקצין צעד לעברה, אוחז בשני ספרי התורה, הגיש לה אותם ואמר: "אם מישהו ידרוש אותם - תצטרכי להחזיר". רחל אימצה את הספרים בחוזקה אל ליבה וברחה משם.

הלילה ההוא, בין התשיעי לעשירי בנובמבר 1938 נחרת בהיסטוריה כ"ליל הבדולח" - נקודת המפנה שבה נשרפו מאות בתי כנסת ברחבי גרמניה ואוסטריה, נרצחו כארבע מאות יהודים ונשלחו למחנות ריכוז כ30,000. הלילה ההוא היווה נקודת ציון שממנה והלאה היחס ליהודים ברחבי הממלכה הגרמנית הלך והחמיר באופן מהיר וקיצוני.

זמן קצר לאחר מכן, נמלטה המשפחה מאירופה בדרך לא דרך והגיעה לארץ ישראל, כשברכושה ספר תורה אחד שהוצל מן האש, עקבותיו של הספר השני אבדו וזו תעלומה עד היום.

מעשה ציוני הולם

אברהם תיעד את ליל הבדולח במכתב לאחיו עקיבא שכבר היה בארץ. כאשר הגיע אברהם בעצמו לארץ ישראל, הוא גמר בליבו להקים יישוב בארץ ישראל. הוא הצטרף לקבוצת הכשרה בקיבוץ טירת צבי שהתארגנה להקים יישוב חדש בהרי חברון - "משואות יצחק".

בעוד הקבוצה ממתינה בכפר הרא"ה לעלייה לקרקע, הגיעה לשם קבוצה נוספת ובה הייתה נערה צעירה ששמה רחל. כששמעה רחל על הזוועות באירופה היא סירבה לשבת בחיבוק ידיים והחליטה שהיא חייבת לעשות מעשה שייתן מענה לפליטים שמתחילים להגיע לארץ ישראל. למרות גילה הצעיר, היא התעקשה והצליחה

הקמת קיבוץ משואות יצחק בגוש עציון אוקטובר 1945 (פיקיוויקי,
צלם: רוזנבליט, מתוך: ארכיון קיבוץ משואות יצחק דרך ארכיון קק"ל)
מימין - התמונה ששוחזרה לאחר חתונתם של אברהם ורחל.

לשכנע גם את הוריה וגם את האחראים על קבוצות ההכשרה בשדה אליהו, לקבלה. לימים הגיעה עם הקבוצה לכפר הרא"ה. שם, בהמתנה לעלייה לקרקע הצטלבו דרכיהם של אברהם ורחל.

בראש חודש חשון תש"ה, אוקטובר 1944 הוקם קיבוץ משואות יצחק בגוש עציון. אברהם הגיע לשם ובידיו ספר התורה שהצילה אימו רק 6 שנים קודם! זמן קצר לאחר מכן נישאו אברהם ורחל בחתונה צנועה בקיבוץ, הכיבוד היה פשוט: כריכים שהכינה הכלה בעצמה לסעודת המצווה. צלם לא היה ולמחרת החתונה לבשו הזוג הצעיר את בגדי החתונה בשנית והלכו להצטלם ב"צלמניה".

"מלכה נפלה"

ימי השלווה היו קצרים. עם הכרזת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947, פרצה מלחמת השחרור. אנשי גוש עציון הבינו שלפניהם עומד מאבק ממושך בהיותם מהווים חומת הגנה על ירושלים.

במשואות יצחק נערכו מיד להגנה. המצב הלך והחמיר. גוש עציון היה יישוב מבודד מול האויב הערבי. לאחר תקופה של כחצי שנה בה גוש עציון עמד בגבורה, הגיע הקרב האחרון.

ביום רביעי, ג' באייר תש"ח , 12 במאי 1948, החל הקרב המכריע. כפר עציון, היישוב הסמוך נפל, ו-127 ממגיניו נפלו, נהרגו או נטבחו. בקשר הדהדה הקריאה המצמררת: "מלכה נפלה". לימים, סיפרה רחל איך הבינו על פי צליל היריות שהנורא מכל קרה.

כשהתקבלה ההחלטה להיכנע כדי למנוע טבח נוסף, החביאו חברי הקיבוץ את ספרי התורה בארגז בבור באדמה. ביום שישי, ה' באייר תש"ח - יום הכרזת המדינה - סירבה רחל להאמין שפניהם לכניעה והקיבוץ הולך להיכבש על ידי הערבים. היא ניקתה את הבית, ערכה את השולחן במפה לבנה והכינה נרות שבת. מפקד הלגיון הירדני שחיפש מקום לשבת בו לחתימת כתב הכניעה מול נציגי הקיבוץ, מצא את ביתם של רחל ואברהם מסודר ונאה עם מפה לבנה על השולחן. שם התישבו וחתמו על שולחן השבת החגיגי של רחל על כתב הכניעה.

רחל הצעירה מול הקצין: ספר התורה יוצא לשבי

התושבים נאספו לקראת הפינוי לשבי. הנשים הועלו על רכבים לכיוון חברון, והגברים על רכבים אחרים לכיוון עבר הירדן המזרחי. ברגע העלייה לרכב, עברה במוחה של רחל דמותה של חמותה - רחל דויטש - שניגשה באומץ לקצין הנאצי בבאדן, 'אם חמותי יכלה לעשות זאת מול קצין ה-S.A כשעיניו יוקדות שנאה ובוז ולבקש את ספר התורה אמרה רחל בליבה, אז גם אני יכולה'.

היא ירדה מהרכב, ניגשה לקצין ואמרה לו: "יש לי כאן משהו שאני רוצה עוד לקחת, אני יכולה?" והקצין ענה לה: "גברת. אתם רשאים לקחת כל דבר שניתן לשאת בידיים". נרגשת מתשובתו רצה רחל ל"סליק" של ספרי התורה. היא הוציאה את ספר התורה ואימצה אותו אל ליבה. אברהם ורחל החליטו כי הסיכוי שהספר ישרוד בידי הנשים גבוה יותר. כל תקופת שהותה בשבי הירדני, כ-20 יום, רחל לא עזבה את ספר התורה לרגע. היא ישנה איתו, אכלה איתו ושמרה עליו מכל משמר תוך שהוא מעניק לה כוח 'אם הוא שרד את ליל הבדולח, הוא ישרוד גם את זה'.

הצעדה בגאון והשיבה הביתה

לאחר כ-20 יום שוחררו הנשים מהשבי והובאו באוטובוסים לכפר יונה. תושבים ועיתונאים המתינו במקום ונפעמו למראה השיירה: נשות גוש עציון צועדות בגאון, וביניהן צועדת רחל כשהיא נושאת בידיה את ספר התורה.

הספר ניצל בשנית, שוב על ידי רחל, שוב באומץ לב ובגבורה מיוחדת.

בעיתון "הארץ" מתאריך א' בסיוון תש"ח, 8 ביוני 1948 נכתב:

"בשעה 7:15 נראתה שיירת השבויות מתקדמת בכביש לעבר כפר יונה... היה זה רגע מרעיד את הנפש כשהגיעה התהלוכה של גיבורות גוש עציון המשוחררות למבואות כפר יונה ובידיהן נישא ספר התורה שיצא אתן לשבי ממשואות יצחק ונשמר אתן כל הזמן במחנה השבויים".

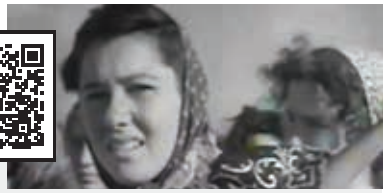

לאחר המלחמה ולאחר שחרור הגברים מהשבי בחרו אברהם ורחל לגור בירושלים, קרוב לגוש עציון ובכמיהה לשוב אליו. במשך 19 שנה צפו והתפללו לשוב, עד שזכו לראות בשחרור גוש עציון במלחמת ששת הימים. בנוסף זכו לראות את בתם מקימה את ביתה בישוב אלון שבות, לשם גם חזרה רחל בעצמה לאחר פטירת אברהם.

קול התורה שממשיך לנגן

ספר התורה בן ה-160 שנפדה פעמיים נדד בין כמה בתי כנסת אך מפאת מצבו הרגיש, הקריאה בו כמעט והופסקה. לפני כשלש שנים החליטה המשפחה להשיב את הספר העתיק ולאחר תיקונים, הוא הועבר לבית המדרש של ישיבת סוסיא בהר חברון.

כאשר קוראים מתוך הספר העתיק, ששרד את ציפורני הנאצים ואת השבי הירדני את המילים הטעונות כל כך: "זכור את אשר עשה לך עמלק" עוברת התרגשות מיוחדת בקהל, מרגישים את הגבורה של רחל, מרגישים כי 'נצח ישראל לא ישקר' ומתחברים לאמא רחל 'כי יש שכר לפעולתך ושבו בנים לגבולם'.

רחל וספר התורה בידה בחזרתה מהשבי

רחל ואברהם שמואלי הם סבי וסבתי. את הסיפור שמענו כמה פעמים מפי סבתא רחל האהובה. ואת פרטי האירועים והקורות ביום הכרזת בבית הכנסת בחצר ביתם של סבא, באוסטריה, קראנו מהמכתב ששבא אברהם כתב בגרמנית ושלח לאחיו דודי עקיבא. זכורים לטוב סבא אברהם וסבתא רחל שמואלי, דוד עקיבא ודודה מנוחה דויטש אשתו שהיתה חברת עין צורים בגוש עציון. יהא כתיבת סיפור זה הנצחה לזכרם ושמם הטוב.

עוצרים לטעינה מתחברים לבריאה

ההתפתחות הטכנולוגית והכדאיות הכלכלית דוחפות לעיתים לצריכה גוברת ולשימוש במשאבי העולם בקצב שקשה להצדיקו. קל להסתכל על התהליכים הללו כעל כוח עליון: הטכנולוגיה מתקדמת, השוק דורש, הצרכנים צורכים - ואנחנו חשים שאין לנו ברירה אלא להתנהל לפי מה שמכתיב לנו העולם המודרני.

כל כך התרגלנו למכשיר הפלאפון, לדוגמא עד שהחיים בלעדיו נראים לנו בלתי אפשריים. אך הציווי על שמירת השבת מלמד אותנו שאפשר לחיות בלי פלאפון, בלי מחשב וגם בלי רכב. אנחנו יכולים לחיות בעולם טכנולוגי ויחד עם זאת להישאר מחוברים לבריאה. **יש בנו יכולת לבחור: להתנתק, לשבות ולשמר את זיכרון השביתה האלוקית מבריאת העולם, את השבת שבאה אחרי ששת ימי בראשית.**

עצם הציווי לשמור את המצוות מקפל בתוכו הנחת יסוד עמוקה על האדם: **יש לו בחירה.** אם התורה מצווה אותנו לעשות דבר מסוים ולהימנע מדבר אחר, פירוש הדבר שהיא מאמינה ביכולתנו לבחור את דרכנו. איננו כבולים לחלוטין להרגלים, לדחפים או לנסיבות החיים. יש אפילו הוגים שהציעו לראות בבחירה החופשית את אחד מעיקרי האמונה, העיקר הארבעה עשר, המצטרף לשלושה עשר עיקרי האמונה של הרמב"ם.

> **אם התורה מצווה אותנו לעשות דבר מסוים ולהימנע מדבר אחר, פירוש הדבר שהיא מאמינה ביכולתנו לבחור את דרכנו.**

להכרה הזאת יש משמעות מעשית ברגעים שבהם ההלכה נעשית קשה לקיום. לעיתים אדם מברר סוגיה ומקווה למצוא היתר, ולבסוף מגלה שהמעשה שרצה לעשות אסור. לפעמים מדובר בשינוי קטן, ולעיתים זהו וויתור משמעותי. ברגע כזה קל לומר: "אין לי ברירה אחרת, המציאות מכריחה אותי לנהוג לפי הכללים שלה ולוותר על ההלכה, אני אנוס". אך ההלכה עצמה אומרת לנו אחרת. אם התברר שזהו רצון ה', עלינו להאמין שגם בתוך מציאות מורכבת, בכל מקום ובכל מצב יש בידנו יכולת בחירה ברצון ה'.

כשם שאנו בוחרים לשבות בשבת, כך מוטלת עלינו הבחירה לשמור על העולם בשגרה: להציב גבול לתרבות הצריכה, להפחית זיהום ולנהוג באחריות וכבוד למשאבי הטבע. העולם שניתן לנו אינו רק מחסן של משאבים שנועד לספק את צרכינו. והטכנולוגיה אינה גזירת גורל, אלא כלי שעלינו לבחור כיצד ומתי להפעיל אותו. כך עלינו להציב את הבחירה החופשית שלנו בשירות הבריאה האלוקית, למענו ולמען הדורות הבאים. "ובחרת בחיים".

בתקופות שבהן השיח הציבורי סובב סביב בחירות, החלטות ושאלות במה ובמי אנחנו בוחרים, שווה לעצור לרגע ולהפוך את הזווית, לא רק מה אנחנו בוחרים, אלא מי בוחר בנו.

מפגש חי בין עם לאדמה

מערכת היחסים בין עם ישראל לארצו אינה יחסים טכניים של עם וטריטוריה, אלא ברית חיים רוחנית, עמוקה ופועמת. כשאנו פועלים בשדה, בכרם ובמטע, מתחולל מפגש שבו הארץ עצמה מגיבה אלינו. כשאנחנו מקיימים את המצוות התלויות בארץ, מפרישים תרומות ומעשרות, שומרים שמיטה ונזהרים בערלה ובכלאיים, אנחנו מצהירים שהאדמה אינה רק משאב חומרי, אלא מקום של קדושה, עומק ואחריות אלוקית.

הארץ שחיכתה רק לנו

והארץ? היא אינה נשארת אדישה. ההיסטוריה מוכיחה זאת באופן גלוי ומפליא, במשך כמעט אלפיים שנות גלות, אף על פי שאימפריות רבות כבשו אותה ועמים ניסו להתיישב בה, נותרה ארץ ישראל שוממת, יבשה וצחיחה. הארץ סירבה להסביר פנים ולתת את פריה לזרים כפי שפירש רש"י על הפסוק "וַהֲשִׁמֹתִי אֲנִי אֶת הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ" זו מידה טובה לישראל, שלא ימצאו האויבים נחת בארצנו.

הקץ המגולה והנאמנות ההדדית

המהפך הפלאי התרחש ברגע שעם ישראל החל לשוב לאדמתו. הקרקע השוממת התעוררה לחיים, ההרים הוריקו והארץ החלה להניב שפע חקלאי חסר תקדים. חז"ל לימדו אותנו במסכת סנהדרין צ"ח: אמר ר' אבא אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר: "וְאַתֶּם הָרֵי יִשְׂרָאֵל עַנְפְּכֶם תִּתֵּנוּ וּפִרְיְכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קָרְבוּ לָבוֹא" (יחזקאל ל"ו). כשאדמת ארץ ישראל נפתחת ומשפעת מפירותיה, היא למעשה "בוחרת" בבניה השבים אליה ומשיבה לנו אהבה על הנאמנות למצוותיה.

הצבעת אמון יומיומית

ההלכות החקלאיות אינן רק אוסף של צווים, אלא דיאלוג ושפה בין אדמת ארץ ישראל לבין בניה - עם ישראל. הפרשת חלה, כל מתנות עניים הנשארות בשדה, וכל הקפדה על חוקי התורה בגידולי הקרקע, הן הצבעת אמון הדדית, אנחנו בוחרים לראות את הקדושה בתוך העבודה החומרית, והארץ בוחרת להוציא עבורנו את מיטבה ולהאיר לנו פנים.

הבחירה האמיתית שלנו אינה מתרחשת רק בקלפי אחת לכמה שנים, אלא בכל יום מחדש, לבחור לחיות בזיקה למצוות הארץ, להכיר בנס השיבה אליה, ולהמשיך לטפח את הקשר הייחודי שמחייה את שניהם - את העם ואת האדמה.

שרקרק מצוי בעונת החיזור

בעיני המצלמה
שחר כהן מנכ"ל מסו"ל הרי גופנה

תעמולת בחירות ססגונית

בעוד אצלנו הרוחות סוערות סביב הבחירות, בטבע מתרחשות בשקט "בחירות" מסוג אחר, צבעוניות ורומנטיות הרבה יותר.

עם הגעתם באביב, השרקרקים המצויים - מרהיבים ב-16 גווני נוצות - נכנסים לשבועיים של "תעמולה". הזכרים נאבקים על לב הנקבות ומנסים לקנות את קולן באמצעות "שוחד" טעים: דבורים, המאכל האהוב עליהם ומכאן שמם באנגלית, Bee-eater פחות חביבים על מגדלי הדבורים...

הנקבה בוחרת את הזכר המוביל, וביחד הם יחפרו מחילת קינון בקיר חול ויגדלו דור חדש לפני שימריאו חזרה לאפריקה.

את הזוג הנבחר הזה צילמתי באיזור שוהם, ממסתור במרחק 10 מטרים, לאחר תצפיות ממושכות. בישראל ניתן לצפות בשלושה מיני שרקרקים: המצוי, הגמדי והירוק. שמו העברי של השרקרק נזכר עוד בתלמוד (חולין, ס"ג, א) כזיהוי לרחם המוזכר במקרא: "רחם זו שרקרק, אמר רבי יוחנן למה נקרא שמו רחם? כיון שבא רחם לארץ באו רחמים לעולם". רבינו גרשום מבאר: "רחמים - אלו גשמים" השרקרק מגיע אלינו בעונה זו המבשרת את בא הגשמים. בנוסף - שרקרק, מלשון שריקה: רש"י פירש "עביד שרקרק" - "כשהוא מצפצף נשמע כאומר שרקרק", ואילו תרגום אונקלוס פירש את המילה רחם - "ירקרקא" כלומר ירוק (ויקרא י"א, י"ח) - עדות עתיקה לצבעוניות המרהיבה של השרקרק.

בְּרֵאשִׁית הָרֵאשִׁית

| רחלי שראל

בְּרֵאשִׁית הָרֵאשִׁית
הָיָה תֹּהוּ וָבֹהוּ
הָעוֹלָם עוֹד לֹא הִסְתַּדֵּר
הַשֶּׁטַח לֹא הָיָה בָּרוּר

בְּרֵאשִׁית הָרֵאשִׁית
הָיָה תֹּהוּ וָבֹהוּ
ה' בָּהָה בַּהֶעְדֵּר
כְּיוֹלֶדֶת בְּרֶגַע הִתְקַשְׁרוּת

גַּם אֶצְלִי בָּרֵאשִׁית
יֵשׁ תֹּהוּ וָבֹהוּ
הַמַּיִם נִקְוִים בְּמַבָּטִי
אֲנִי רוֹצָה אַךְ אֵינֶנִּי יוֹדַעַת

אוּלַי סוֹד הָרֵאשִׁית
הוּא תֹּהוּ וָבֹהוּ
וְרַק אַהֲבָה בְּאַמְתַּחְתִּי
שֶׁהִיא מֵעַל לְכֹל טַעַם וָדַעַת

רחלי שראל, נשואה, אמא לשישה, סבתא, מורה לספרות ומנחת סדנאות כתיבה.

עד עולם אוֹהֵב אותך, מולדת

בדרכו של איליי אלישע לוגסי הי"ד

"קום והתהלך בארץ"

"מי צריך לטוס לחו"ל כשיש לנו כזאת ארץ יפה?" זה היה משפט שגור אצל איליי, בכל רגע פנוי הוא היה יוצא למסלול לאורכה ולרוחבה של הארץ. איליי נולד לאמא יחידנית, סמדר, גדל בקריית שמונה והיה מחובר לעיר הצפונית, לקצב החיים בה ולטבע שקרוב להכל. "אני חושבת שאין מקום בארץ שאיליי לא טייל בו" מספרת סמדר, בכיתה ח' עשה קורס מש"צים ושנה אחר כך הפך להיות מדריך בקורס והנחיל את אהבת הארץ הזו לחניכים. איליי אהב את הארץ אהבה עמוקה, את המדינה ואת הדגל אהב בכל נימי נפשו, הוא הכיר כל מעיין נסתר, כל מסלול ומצפה ותמיד דאג ללמוד על כל מקום לפני שהגיע אליו.

שקשוקה חריפה

טיולים עם איליי היו חוויה שלמה של טבע, זהות ומורשת: הסברים גאוגרפים, תנ"כיים והיסטוריים על מה שחקר ולמד לפני היציאה לשטח, היכרות לעומק עם הצמחים ובעלי החיים שפוגשים בדרך, איסוף פסולת לאורך המסלול וכמובן המון אווירה עם שקשוקה חריפה במחבת המפורסמת ופק"ל קפה או תה רותח עם עוגיות שוקולדצ'יפס בתצפית מעניינת כשברקע מתנגנים שירי ארץ ישראל היפים של פעם. הוא תמיד התרגש לחשוף פינת חמד חדשה והיה לו ציוד בתיק לכל הפתעה: פנס, אולר, סנדלי שורש, חטיפי אנרגיה. תמיד היו לו גם שקיות אשפה - כי בלי זה אהבת הארץ לא שלימה "אם השארנו לכלוך אפילו קטן אחרי שנהנינו זה כישלון שלנו". את האהבה הזו הוא לקח עד הקצה כשחצה את הארץ לאורכה ולרוחבה וסיים את שביל ישראל פעמיים: מצפון לדרום ומדרום לצפון. כשחברים דיברו על טיולים בחו"ל, איליי תמיד ענה בחיוך: "מה אתה צריך חו"ל כשעוד לא הספקת לראות את כל הארץ". החיבור העמוק הזה לאדמה ליווה גם את חלומותיו האישיים, לחברתו עדי אמר: "את תראי, אנחנו נתחתן ונקים בית

גם היום אני לא מתחרטת שאפשרתי לו ללכת לקרבי. כי זה עשה אותו מאושר ואני יודעת שרק ככה הוא היה רוצה ללכת. כשהוא נלחם למען המדינה

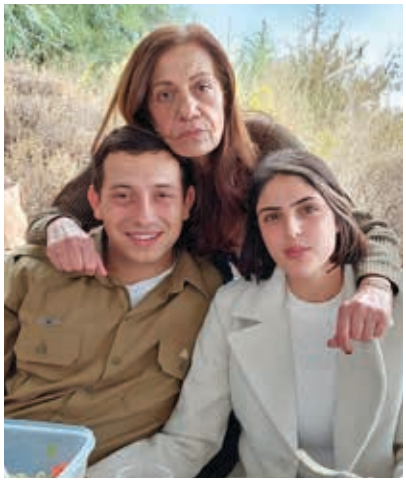

בארץ ישראל, ניישב את הארץ", בראיון איתה, כמה ימים לאחר פטירתו עדי ביקשה: "אני רוצה שאנשים ימשיכו את דרכו ויחרשו את שבילי ישראל, יחרשו את המעיינות והנחלים שיאהבו את הארץ באמת".

מלך האריות

אחרי התיכון יצא למכינה קדם צבאית "אדרת" בכפר סילבר. כבן יחיד, היה צריך את החתימה של אמו כדי להתגייס לקרבי, למרות זאת חתר לשרת כלוחם ולהגן על המדינה. בדצמבר 2021 התגייס לשריון ועשה מסלול מלא"ר (מלך האריות, יחידה מסווגת תומכת שריון), סיים מסלול בהצטיינות פלוגתית, יצא לקורס מפקדים ובהמשך

כל אחד צריך להיות קצת יותר איליי

לקורס קצינים. במלחמת חרבות ברזל פיקד על צוות בגדוד 75 בחטיבה 7 והיה בין הראשונים שנכנסו לעזה. במהלך הלחימה נפצע והתעקש לשוב ולהילחם לצד חבריו, לאחר חודשיים של שיקום חזר לשירות.

מנהיגות בגובה העיניים

"להוביל בשקט, בדוגמה אישית וביכולת לראות את הטוב בכל אדם". איליי תמיד דאג לפקודיו כאשר הוא בחוד החנית, מוביל ומבצע, בענווה ובצניעות האיר לאחרים את הדרך. הצוות שלו מתאר מפקד בעל אופי מיוחד שרואה כל אחד,

יודע להיות אסרטיבי ועם זאת רגיש וקליל. דוגמה אישית הייתה בשבילו דרך חיים בצבא ובשגרה. במהלך השבעה היו המון סיפורים על איליי, אחד הסיפורים שריגש את סמדר במיוחד הוא על שבתות שאיליי היה אמור לצאת הביתה, אבל בסוף לא יצא. הוא תמיד אמר לאמו שבסוף לא מסתדר ויש כוננות והוא לא יכול לצאת, אבל במהלך השבעה החיילים שלו סיפרו שהוא בחר שלא לצאת, משום שהחיילים שלו נשארו. מבחינתו הוא לא ראה את עצמו בבית כשהם נשארים בבסיס.

איליי נפל בקרב בצפון רצועת עזה בכ"ז בסיוון תשפ"ד, 3.7.2024 בן עשרים ואחת בנופלו.

"גם היום אני לא מתחרטת שאפשרתי לו ללכת לקרבי. כי זה עשה אותו מאושר ואני יודעת שרק ככה הוא היה רוצה ללכת. כשהוא נלחם למען המדינה".

קצת יותר איליי

משפחתו של איליי וחבריו יזמו מספר פרויקטים לזכרו שמשלבים את הערכים המובילים בחייו - ראיית הטוב, אהבת האדם, הארץ והמולדת. אחד הפרויקטים הוא 'מסע הדגל' בשיתוף אשכולות המיועד למכינות קדם צבאיות וקרוי

מי צריך לטוס לחו"ל כשיש לנו כזאת ארץ יפה?

על שם דגל ישראל שאיליי הניף בגאון בכל שביל שבו צעד. במסגרת המסע, הנוער הולך בשבילי הארץ, שומע על האישיות המיוחדת של איליי ובוחר לקחת מהערכים שלו לחייו, כפי שנכתב בסטיקר שהוציאה המשפחה לזכרו:

"כל אחד צריך להיות קצת יותר איליי".

נקודת מפנה

שיקום כוחות הביטחון - בסטנדרט שלא קיים בישראל

לפני כשנה נפתח במועצה המקומית שוהם מרכז שיקום יום חדש ומשוכלל, הגדול מסוגו בישראל הנקרא "נקודת מפנה". הקמתו התאפשרה הודות לשיתוף פעולה בין המועצה המקומית, שהקצתה את הקרקע, לבין איש העסקים **יוסי שיינפלד**, שתרם יותר מ35 מיליון שקלים להקמתו. **יוסי, שביקר מאות פצועי מלחמה, הבין כי הגורם הקריטי ביותר בשיקום הוא טיפול מהיר ומיטבי בסמוך לפציעה והחליט להקים מרכז ייעודי שיעניק להם את הטיפול הטוב ביותר.**

המרכז מיועד לשיקום יום לפצועים של כוחות הביטחון: אנשי צבא, משטרה, שב"כ ועוד. המטופלים מקבלים מעטפת מלאה ותכנית מותאמת אישית. את הבאים מלווה צוות ובו פיזיותרפיסטים, מרפאים בעיסוק, קלינאי תקשורת, פסיכולוג, רופא, ומטפלים מומחים שמגיעים במיוחד מהארץ ומחו"ל. במרכז הוקמו עשרות עמדות והוצבו מכשירי שיקום מהחדישים ביותר בעולם. לרווחת המטופלים נבנה חדר כושר ובעתיד תבנה גם בריכה טיפולית חדישה.

המרכז חולל שינוי בטיפול בפצועים בארץ. **לפני הקמתו נאלצו חלק מהפצועים לטוס לחו"ל כדי לקבל את הטיפולים שמוצעים להם כיום בנקודת מפנה.**

מיכל, המנהלת האדמינסטרטיבית של המקום, אומרת:

"כל המטפלים כאן הם ברמה הכי גבוהה שיש, הם באים לפה עם כל הלב בשביל לתת לחבר'ה את הכי טוב שאפשר! המטופלים שמגיעים לכאן יודעים שהם נמצאים בידיים הכי טובות מבחינה מקצועית, זה לא עסק שמתקתק אנשים ומעביר אותם הלאה, הצוות כאן עושה את הכי טוב שאפשר בלי מגבלות. אם מטופל זקוק לשעה וחצי או לשעתיים פיזיותרפיה הוא יקבל זאת בלי חשבון. הכל נעשה כדי לקדם את המטופל לתוצאות המקסימליות."

"מה שהכי מיוחד פה, זה שיש כאן תחושה של בית, הוקם צוות מיוחד של אדריכלים ומעצבי פנים מהשורה הראשונה שחשבו על כל פרט כדי לתת את התחושה הזו למי שנמצא כאן. לאנשים שהיו מאושפזים תקופה ארוכה, זה נותן הרגשה אחרת לגמרי - אתה בא לשיקום אבל אתה לא חולה, אתה לא מרגיש בבית חולים או מרפאה, יש עגלת קפה בחוץ, רחבות דק מוצלות, פינות ישיבה, הכול ברמה הגבוהה ביותר".

פצועי המלחמה מספרים:

משה: "נפצעתי ממש בתחילת המלחמה מפצמ"ר, הייתי שנה וחצי עם מלא ברזלים על הרגל, הגעתי לפה אחרי שהייתי בשני מקומות אחרים, **ומהר מאוד הבנתי שזה ברמה אחרת לגמרי: הצוות, הטיפולים, הציוד הכי טוב והאנשים שהם כמו משפחה"**

> הכי מיוחד פה, זה שיש כאן תחושה של בית, למי שהיה מאושפז תקופה ארוכה, זה נותן הרגשה אחרת לגמרי - אתה בא לשיקום אבל אתה לא חולה

אלעזר, לוחם באלכסנדרוני: "זה לא עוד רבע שעה טיפול, יאללה, שמנו וי על המטופל ותתקדם הלאה, העיקר הוא שתגיע למקסימום שלך. **לפה כיף להגיע".**

יונתן, שריונר: "פה הרגשתי בבית, שמכילים ומבינים אותי, שנותנים לי מענה, המקום הזה הוא באמת וואו, **הדבר שהכי הפתיע אותי פה זה האמפטיה, האכפתיות, לעשות את הכי טוב כדי שנרגיש בבית"**

בבית הזה הגיבורים שלנו מקבלים לא רק את הטיפול המיטבי, אלא את ההזדמנות להתחיל מחדש. "נקודת מפנה" כשמו כן הוא.

נקודת מפנה לוחמים 052-6860857

מלכי כהן | מרכז תודעה פעימה -
מרכז מבקרות נשי

לאורך שנים לא הרגשתי בנוח עם התיוג 'פמיניסטית'. זה נשמע לי 'לעומתי' ולא אהבתי את העמדה. אבל כאשר הפסקתי לקבל כמובן מאליו את הטוב שיש לי, והתחלתי להוקיר את מה שזכיתי לו, הבנתי שהרבה ממה שאני מסוגלת - אינו מובן מאליו: היכולת להשתכר בכבוד, להיות שותפה בעיצוב פני החברה, להיות אוטונומית ובוחרת, להצביע בקלפי ולקבל בעצמי הכרעות ביחס לילדי - בעבר כל אלו לא היו נחלתן של נשים.

אני מתבוננת בשינוי העצום ונזכרת במדרש המובא במסכת 'חולין':

כתיב: "ויעש א-לוקים את שני המאורות הגדולים"
וכתיב: "את המאור הגדול... ואת המאור הקטן"!
אמרה הלבנה לפני הקב"ה: רבש"ע, אפשר לשני מלכים שישמשו בכתר אחד?
אמר לה: לכי ומעטי את עצמך! ...

הלבנה, יועדה להיות מאור גדול, אבל בפועל נוכחותה בעולם צומצמה. כך גם בסיפור בריאת האשה; בתחילה 'זכר ונקבה בראם' - לשניהם מקום שווה; ולאחר מעשה 'ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך' - האיש הוא המושל והאישה היא המושפעת.

במציאות הגלויה לעינינו לאורך דורות, הנוכחות הנשית בעולם היתה מוגבלת, המעורבות של הנשים בחברה היתה מצומצמת, והן הזדקקו לחסות ולהגנה.

התנועה הפמינסטית שינתה את פני המציאות ויצרה סדר חדש שאי אפשר להתעלם ממנו. נשים כבר אינן בנות חסות; הן נוכחות, מעורבות ומשפיעות. במציאות שהתהוותה לנגד עינינו, כמעט כל הדלתות פתוחות ונשים יכולות "כמו גברים" להאיר את אורן בעוצמה.

התנועה הפמינסטית בעולם, על גליה השונים, עדיין מעוררת התנגדות עצומה לצד הזדהות עמוקה.

כמו בכל שינוי בסדר גודל כזה, אפשר להיאבק בו ואפשר לחבור אליו. **ואני רוצה להציע נתיב נוסף ברוח המדרש:**

בקריאה "לכי ומעטי את עצמך" הלבנה מתבקשת ליזום בעצמה תהליך של מיעוט לכאורה. וקריאה זו עשויה לקבל משמעות נוספת: אם נאזין היטב, נשמע כאן הזמנה עדינה להתמקם **בעמדה נשית ייחודית**. כזו שקשובה למקצב פנימי משתנה; כזו שמבקשת להיות גם מושפעת ולא רק משפיעה; כזו שמקבלת שפע ומתוכו יוצרת. זוהי עמדה נקבית בוטחת ונתמכת - לא משום שאין לה מספיק משל עצמה, אלא מתוך בחירה לפתוח זרועות לרווחה, בציפייה לברכה שקרובה לבוא.

סלט טעים, עשיר וצבעוני לשבת ולכל יום בשבוע. עלי הפטרוזיליה והנענע מוסיפים רעננות, בריאות וצבע, בתוספת בורגול, עגבניות ולימון שנותן חמצמצות טובה תקבלו סלט נפלא שהוא ליווי מושלם לכל מנה שתבחרו,

טל'

קל, 20 דק' הכנה | פרווה | 4 מנות

טעמים של בית

דסי ארנברג

סלט טאבולה עם רימון ושקדים

מצרכים:

- ½ כוס בורגול דק
- ½ כוס מים רותחים
- 2 עגבניות קצוצות דק
- ½ מלפפון קצוץ קטן
- ½ צרור פטרוזיליה קצוצה
- 2 עלי נענע קצוצה
- 2 בצלים ירוקים קצוצים
- ½ כוס גרגרי רימון
- ¼ כוס שקדים פרוסים קלויים

לרוטב:

- מיץ מלימון אחד
- 3 כפות שמן זית
- כפית סילאן או דבש
- מלח ופלפל שחור
- מעט גרידת לימון

1. שמים את הבורגול בקערה, יוצקים עליו מים רותחים, מכסים וממתינים כ־15 דקות. מסננים וסוחטים מעט.
2. מוסיפים את הפטרוזיליה, הכוסברה, הנענע, הרימון
3. מערבבים את חומרי הרוטב ויוצקים על הסלט.
4. מערבבים בעדינות ומעבירים למקרר לפחות 20 דקות לספיגת הטעמים.
5. מומלץ להוסיף את השקדים ממש לפני ההגשה כדי שיישארו פריכים.

* ניתן להכין ללא עגבניות ומלפפון

בתיאבון!

על הדרך למטיילים הצעירים שבשטח

חננאל תורגמן

מהו השם של המקדש שקשור לבחירות?
איזה עוד מקומות בארץ אתם מכירים שקשורים לבחירה?

את התשובות שילחו: sarah.h@eshkolot.org בין השולחים יוגרל פרס

הזוכים מהעלון הקודם:
משפחת בירנבוים, שומריה

עולם קטן

להביט בבריאה בעיניים של ילד

ד"ר ניצה דורי | ראשת החוג לגיל הרך במכללה האקדמית לחינוך שאנן

לעיונות לפעילויות ושיח עם ילדים סביב שולחן השבת ולמהלך השבוע בעקבות פרשת בראשית

"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ"

פרשת בראשית פותחת בפני הילד את אחד הסיפורים הגדולים והמרגשים ביותר: העולם נברא. אור וחושך, שמים וארץ, ים ויבשה, צמחים, בעלי חיים, המאורות והאדם - הכול מקבל מקום, סדר ותפקיד. עבור ילדים צעירים, פרשת בראשית אינה רק סיפור מן התורה. היא הזדמנות להתבונן בעולם הקרוב אליהם ולגלות: מי אני? מה יש סביבי? כיצד דברים משתנים? ומה התפקיד שלי בעולם?

פעילות יצירתית
"העולם שלי"

ניצור יחד ציור או קולאז' של עולם קטן: שמים, שמש, עננים, ים, פרחים, עצים, בעלי חיים ואנשים. לילדים צעירים אפשר להציע חומרים מגוונים - צבעים, קרעי נייר, עלים, זרדים, טביעות אצבעות ופלסטלינה. אפשר להוסיף במרכז את הילד עצמו ולשאול: "איזה דבר טוב אני יכול להוסיף לעולם שלי?" כך היצירה הופכת מהעתקה של סיפור למחשבה אישית על אחריות ועל עשייה.

פעילות רגשית חברתית
"לא טוב היות האדם לבדו"

אחד הפסוקים המשמעותיים בפרשה הוא: "לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ"

זהו פתח נפלא לשיחה על חברות, שייכות ועזרה הדדית. נשאל את הילדים: מתי אנחנו זקוקים לחבר? איך מרגיש ילד שנשאר לבד? כיצד אפשר להזמין ילד אחר למשחק? אפשר לערוך "מעגל מעשים טובים": כל ילד אומר או מציג מעשה אחד שהוא יכול לעשות עבור חבר או בן משפחה.

פעילות תורנית
"וַיְכַל אֱלֹקִים... וַיִּשְׁבֹּת"

סיום מעשה הבריאה מוביל אל השבת.

אפשר לדבר עם הילדים על כך שגם לאחר עשייה יש זמן לעצור, לנוח ולהודות, ניתן לשאול: במה שונה יום השבת מימי החול? אפשר ליצור "קופסת תודה לשבת": כל אחד מבני המשפחה מכניס פתק או ציור של דבר אחד שעליו הוא מודה השבוע.

פעילות טבע, מדעים ומתמטיקה
להתבונן בבריאה

יוצאים לחצר או לטיול קצר ומחפשים 'בריאות' מן הפרשה: עלים, פרחים, עצים, אבנים, חרקים וציפורים. מתבוננים, משווים וממיינים. אפשר לספור כמה סוגי עלים מצאנו, למיין אותם לפי גודל או צורה, למדוד איזה עלה ארוך יותר, ולבדוק מה קורה לעלה שנמצא בשמש לעומת עלה שנמצא בצל.

השאלה החשובה אינה רק "מה מצאנו?", אלא גם "מה אנחנו יכולים לגלות כשאנחנו מתבוננים?"

פרשת בראשית מזמינה אותנו לא רק לספר לילדים כיצד העולם נברא, אלא ללמד אותם להביט בו.

ילד שמתבונן בעלה, מקשיב לציפור, מנחם חבר, יוצר, סופר, שואל ומודה - הוא ילד הלומד שהעולם אינו מובן מאליו.

ואולי זהו אחד המסרים היפים שאפשר לקחת מפרשת בראשית אל החינוך: העולם כבר נברא, אבל בכל יום מחדש אנחנו בוחרים כיצד להיות בתוכו.

סימן שאלה
שעשועי חידות

איזה ישוב רמוז בחידה?

סרקו את הקוד שילחו את התשובה ואולי תזכו במשחק:

ארץ קיר
מחברים את ישראל

eretz-kir.com

אשכולות (ע"ר)
מרכזי הסיור והתודעה של ישראל

במיומד בשבילך מביה אשכולות

לנשות הפצועים

13 נפשי נשים מעטנף במלון כינר

בוחרים באור

הופעה של איריס ותובל חיים

סטודיו בת עמי

נופש מסובסד לנשים, אמהות, בנות, אחיות וגיסות -
בואו להתמלא ולקבל כוחות להתמודד עם תקופה מאתגרת באווירה חמה ומעודדת

מגוון סדנאות:

רוקחות | שזירת פרחים | צריבה בעץ |
קליעת סלים | דיו | נשימה | זומבה | הדפס

3-5.11.2026
שלישי-חמישי כ"ג-כ"ה חשון

כשר למהדרין בריכה נפרדת

חצי פנסיון | מספר המשתתפות מוגבל
הסעות בתשלום (בהרשמה מראש) מירושלים ותל אביב

לתוכנית המלאה ולהרשמה סרקו:

מחיר לנופשת אחת: בחדר של 3 ₪950
בחדר של 2 ₪990 | יחיד בחדר ₪1700

ניתן לממש הטבות למשרתי מילואים

לפרטים: 08-6630030

ע.ר.ח יתכנו שינויים

להרשמה ולתכנית המלאה: www.eshkolot-il.com

משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות

האגף לתרבות יהודית יוצרים חיבור לנשמה